

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDAȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE

se primesc la admi-
nistrație.
Măturite publice și Lec-
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Preludiile dreptății..

Arad, 29 Ianuarie.

Din clipa în care aripa fioroasă a morții a început se fâlăie lugubră peste câmpiile și plaiurile noastre, în sufletul popoarelor pornite la luptă încolțise plâpândă o rază de nădejde curată: din viforul însângerat al cruntelor măceluri se va pogori senină peste robii gliei pământești, fecioara albă, *zeița Dreptății*, ținând în mâinile-i divine balansa de argint a răsplătirii așteptate.

Cu sufletul încălzit de speranța luminoasă a acestui *simbol* singular, au plecat la război voinicii Ardealului, pe cari poetul într'o scipire de intuiție istorică, îi vede și acum defilând ca o „înduioșată turmă de iobagi.”

Și credința lor sfântă, era credința noastră a tuturor. Analistul sever al psihologiei războiului, a putut observa cu ușurință, cât de simțitor se modifică în sufletul mulțimii, anumite concepții seculare, ridicate la valoare de principii direcționale. Sub influența impetuoasă a unor factori de ordin *extern*, se produc, atât individual cât și colectiv, transformări *interne* surprinzătoare, cari dau naștere *armoniei sufletești* în rândurile celor mai disparate elemente, îndrumându-le spre frățeștile cărări ale dezvoltării pacifice și roditoare. Orice observator mai superficial dar sincer al acestor fenomene de etnopsihologie, va fi tentat să creadă, că ele sunt preludivul fericit al unor mari prefaceri istorice, chemate să distrugă multe minciuni și să creeze o nouă epocă de strălucire în viața popoarelor. O astfel de părere a și început

să se înfiripeze la noi, luând tot mai mult caracterul unei convingeri generale. Pornind cu contele Stefan Tisza și mântuind cu cel din urmă diplomat de cafenea, toți stăruiau să sublinieze minunata însuflețire prin care au răspuns neamurile acestei țări la glasul de chemare al tronului. Frământările politice, tensiunile naționale, dușmăniile aprinse și strigătul nedreptăților de veacuri, au amuțit deodată, ca sub vraja unei minuni fermecate. Furtuna gloatelor s'a potolit, iobagii s'au resemnat. Aveau și ei o credință mare în suflet, care-i urnia din cuprinsul vetrelor strămoșești: *dreptatea Domnitorului și îndurarea lui*.

Statornici în focul acestei credințe, șoimii Ardealului au biruit cetăți tari și au întors taberile dușmanilor în fugă. Nimic nu poate opăci avântul cuceritor al acestor legionari, cari de 18 luni înfrumusețază rapoartele lui Höfer cu șarje strălucite și eroism neîntrecut. Gloria lor se înseamnă acasă, prin fluturarea drapelului și marșuri de muzică. În convorbiri particulare, pe străzi, sau în cafenele, în adunări ori în presă, li se cântă osanele și mai presus de toate li se pune în perspectivă *egalitatea de drepturi*, cu o profunzime de generozitate nelimitată. În atmosfera aceasta de mișcătoare concilianță și bunăvoință, poporul românesc loial și eroic, vede un act de *dreptate istorică*, pe care a pretins-o de lungi veacuri în numele eternelor principii de libertate națională, nu numai ca o recunoaștere a fidelității sale, ci și ca o cerință elementară a *umanității*, pe care trebuie să se razime orice stat de drept în drumul evoluției sale. Dacă jertfa de sânge, care curge și astăzi ca de-atâtea ori în trecut, în valuri bogate și dureroase

pentru apărarea patriei comune, va fi compensată prin *recunoașterea integrală a națiunii românești*, conducătorii monarhiei pot avea siguranța, că prin aceasta au săvârșit unul din acele importante acte politice, pe care se va făuri consolidarea și înflorirea imperiului habsburgic.

Orice bărbat de stat obiectiv și înzestrat cu simțul realității în aprecierea problemelor de politică internă, va trebui să admită, că aceasta este unica soluție justă și înțeleaptă pe care poporul românesc o cere de sute de ani, nu numai ca o condiție legală a existenței și dezvoltării sale armonice, ci și ca o garanță solidă a trăiniceii și fortificării statului, prin democratizarea succesivă și sinceră a instituțiilor sale de drept public și privat.

Acesta este punctul de vedere legal și istoric ce-l reprezintă neamul nostru sub aspectul politicii naționale, și dacă în cursul vremurilor, diferitele sisteme de guvernare nu i-au admis îndreptățirea, credem cu toată tăria că cel puțin acum, îl *justificăm* cu vârf și îndesat, eroismul glorios și morții fără număr, sacriificați pentru patrie în acest războiu blestemat. De aceea suntem în drept să nutrim în sufletul nostru speranța, mângâitoare, că *tronul se va pleca în fața națiunilor credincioase și jertfitoare*. Precizând astfel credința noastră colectivă și unitară, în legătură cu evenimentele actuale cari au să determine soarta viitoare a poporului românesc, suntem siliți să ne oprim asupra unor tendințe și fenomene cari ies la suprafață în spiritul public unguresc, fiindcă ele ar putea avea o influință păgubitoare asupra însuflețirii popoarelor, cari astăzi se luptă pentru viitorul și siguranța statului.

La noi în sat.

Trăiau îndușmăniți din veac

Norocul și Amarul

Unul avea un singur lan

Cellalt întreg hotarul.

Norocul într'o zi s'a dus

Sub steag în țări streine

Și-i mult de-atunci, e mult de când

S'a dus și nu mai vine.

O! nu 'ntrebați unde s'a stins

Norocu 'nstrăinat

Că-Amarul ne-a rămas în sat

Și ne-a robit tot satu?

N. Petreanu.

Artistul ardelean.

(Studiu satiric-tragicomic).

Moto și întîmpinare.

Mult iubite cetitor!

Un cuvânt lămuritor:

Pe *artiști*, eu nu-i hulesc

Ci fac haz de ei, glumesc...

Precum poate fie-cine

Să răză și el de mine.

Căci eu n'o să-mi ies din fire

Nici n'oiu protesta 'n „Unire”

Cum făcu plin de mânie,

Mai deunăzi, Dr. Pric.

Gluma „Doi frați în Christos”

Răsucindu-mi-o pe dos,

Mă pocni cu ea la mir

Încât s'astăzi tot mă mir

Cum de n'am murit?... de-s viu?

Ba 'ndrăznesc, de mai și scriu...

Autorul.

Doamnei Lucia Cosma.

I.

Se naște în cutare sat ascuns după spatele lui Dumnezeu. De obicei din părinți țărani, meșteșugari sau popi. Foarte rareori din slujbași.

Se întâmplă și *minunea*, că artistul se na-

ște la oraș, din părinți bogați. Atunci natura grăbește să readucă excepția inexplicabilă, la regula generală: sau că falimentează tat'-său, sau că acelaș divorțează de mă-sa, tocând restul averii cu chefurile și cărțile. La toată întâmplarea încă nainte de-a atinge pubertatea, tânărul nostru artist se pomeneste *tinichea*.

Când să se înscrie la facultate, îl ajunge *altă* bucurie: după un *macao* disperat, pe tatăl îl lovește damblaua catastrofală, iar fiul ruinat trebuie să-și înceapă calvaria suferințelor. În bezna desnădejdiei sale, o singură rază de lumină: ea îl ispitește din lumea durerii în împărăția mângâietoare a *artei*. Scrie....

— Teoria descendentei și situației materiale a artistului se poate reasuma așa: Cu cât sunt mai sănătoși părinții artistului, cu atât ei vor trăi o viață mai îndelungată, fiind însă pururea *lefteri*. Cu cât vor fi mai bogați, cu atât vor sărăci și muri mai *repede*. Artistul născut în sărăcie e, de obicei, tare de construcție. El luptă vitejește, vara, cu întunecimea și igrasia odăii, iarna, cu lipsa paltonului și a lemnului de foc — în toată bunăvremea, cu foamea. Fiereste, că se stinge 'n curând.

Artistul născut în bogăție are desavantajul părinților bolnăvicioși, fiind la rândul său, candidat sigur la neurastenie, fizică sau paralizie. Lupta lui cu mizeria propriu zisă începe, ce e drept mai târziu, dar durează cu atât mai pu-

Observatorul atent al vieții politice și sociale din cursul războiului, a avut adeseori prilej de-a constata, cum se ivesc prin toate colțurile secături intelectuale, cari constituindu-se oameni politici, după fiecare biruință a trupelor noastre, înălțau steagul imperialismului maghiar în cel mai vinovat și jignitor înțeles al cuvântului. Bietele naționalități, cari nu se băteau cu sticle de șampanie, ci cu obuzele ucigătoare ale dușmanilor, erau judecate în absență și înlăturate din harta de marmoră a statului unitar. Psihologia acestor indivizi generis nullius, e cât se poate de semnificativă și periculoasă, fiindcă ea s'a transpus și în presă, amenințând să înfieceze opinia publică și să invenineze armonia ce s'a stabilit, între diferitele neamuri ale acestei țări. E nu numai o lipsă de tact elementar, dar și de complect bun simț, să sfidezi cu atâta îndrăzneală demnitatea și orgoliul naționalităților, cari se prăpădesc cu miile, de ce? ca acești imbecili cu alcovuri calde și căpățina neciuruită de gloanțe, să le pună în vedere ca o supremă recompensă, *anularea ființei lor naționale* și contopirea inexorabilă în masa rasei dominante. În vreme ce contele Stefan Tisza preconizează în formule diplomatice rafinate, principiile deplinei egalități de drept, vestind libertatea limbei și a culturii, acești irozi caraghioși se etalează în presă cu vicleimul maghiarizării. Iată-l d. p. pe d. Pásztor Árpád plimbându-se prin satele slovacești în luna lui Septemvrie, și în loc să se cutremure de ravagiile căzăcești și jalea bieților oameni rămași pe drumuri, d-sa se indignează, că băeții de școală nu știu ungurește. Răstignirea cu inscripție cirilică stă așa de rău lângă Himnusz-ul tricolor, atârnat de pereții școlii. Această tovarășie i se pare infamantă, deci propune în mod sumar și sentențios: „Iskoláik falára e helyett, hogy: „Gör. kat. elemi népiskola”, ezt kell iratni: „Magyar kir. állami népis-kola”. (Cf. „Az Est” Nr. 249—915). Și fericit d. Pásztor sboară cu automobilul, rămânând orb în fața mizeriei ce sugrumă pe nenorocii din țara părintelui Hlinka.

S'ar putea întâmpla însă, ca în școala populară de stat, opera aceasta de înstrăinare

sufletească să nu dea roadele așteptate. Prin urmare e necesar un plan metodic, sistematic. Vor începe deci cu azilele, pe cari statul să le înființeze în fiecare comună, bineînțeles cu limba de predare exclusiv maghiară. „Astfel — zice un mare diplomat ungur — cu 20—30 de zile vom maghiariza în câțiva ani întreaga slovacime” (cf. „Az Est” din 6 I 1916). Dacă n'am fi convinși că această epidemie spiritală este grandefa bolnavă a unor capete: ar trebui să deplângem dispariția apropiată a națiunii slovace, care, ca și noi, sângerează astăzi pe câmpurile de războiu în nădejdea sosirii ceasului de dreptate națională.

Dar fierbințeala ai maghiarizării, crește în proporție cu toleranța societății și cu inconștiența bunilor creștini, cari deschid ușa la țipetele lor de colindători, amețiți. Uite-l pe patrioticul cetățean Bodnár János, cum își face de cap în ziarul orădan „Szabadság”. Acest domn e incaltea mai radical decât toți tovarășii săi. D-sa pur și simplu ne scoate din moșiile strămoșești, ne pune calabalicul în car și ne trimite pe vecie în Zala ori Árva megye. Ca să ne piară sămânța d. Bodnár ne colonizează foarte inteligent: dă tot câte 8 Români pe mâna alor 100 de Unguri. Acești desrădăcinați n'au voie să-și ridice școala, ci în scopul desnaționalizării lor cât mai urgente sunt datori să meargă în școala statului. Iată cum ar fi să se realizeze, trista tragedie a sărmanului Fekete Jóska. Iar în casele și moșiile de cari au fost despoiați prin rapacitatea generoasă a dlui Bodnár, vor fi aduși Maghiarii emigrați în toate părțile lumii. Prin executarea riguroasă a acestui proiect genial, toate naționalitățile se vor duce în scurtă vreme pe apa Sâmbetii, născându-se majestos oceanul imperiului maghiar unitar. Toată socoteala face numai 650 milioane de coroane. Bun și ieftin, vor striga toți pistruiții perfizi din coteria patrioților de duzină. Inșă orice om cu scaun la cap va trebui să presupună, că autorul unei astfel de chimere nebune, e un irresponsabil căzut din lună, care nu-și dă seama de noțiunile și realitățile cu cari operează locui-

torii revoltatei noastre planete. Tocmai din acest motiv nici nu ne gândim să combatem pe d. Bodnár János,

Datoria noastră de gazetari ne silește însă, să relevăm aceste simptome morbide, cari au făcut o revoltătoare impresie asupra poporului românesc și să atragem asupra lor atențiunea confrăților din presa maghiară, serioasă, a cărei chemare imperioasă este, să distrugă astfel de porniri periculoase, în măsură să reducă nu numai demnitatea unui popor, ci ceea ce este mai grav, în stare să invenineze raporturile de armonie răsboinică ce s'au stabilit între diferitele naționalități ale patriei amenințate. Și acest pericol, ar fi cel mai fatal pentru desnodământul fericit al războiului.

Nu e numai ridicol, dar și desonorant pentru un popor ce se respectă, să mai tolereze și în aceste zile de primejdie comună, astfel de propagande a căror țintă condamnabilă este desființarea națională a acelor popoare cari sângerează pentru acelaș tron și aceeaș patrie. Dealtfel noi repetăm din nou ceea ce oricare sociolog minuscul e în stare să înțeleagă: Pentru ca desființarea noastră să devină o *realitate*, o singură formulă e posibilă: intervenția divină. Dar spre norocul nostru, Dumnezeu nu-i după cum spune părintele de pe Târnave în bibliceasca sa înțelepciune.

Țara noastră e bântuită astăzi de multe nevoi. Și e cea mai crudă ironie a sorții să vezi, că pe când moșnegii și copiii din cuprinsul țării adună cu resemnare *urzici* din toate părțile pentru armata luptătoare, Bodnării cafenelelor se prăpădesc acasă de grija maghiarizării, purtându-i vicleimul în chiote răgușite. Cât de mult se potrivește la aceste stări de psihologie socială anormală, înțelepciunea proverbului românesc: „Satul arde...”

Nădăjdum cu toată convingerea sufletului nostru, că presa și societatea maghiară cultă, va ști să suprime cu toată bărbăția astfel de curente nenorocite, spre a nu vedea în menținerea lor preludiile triste ale dreptății ce ne așteaptă...

tin. Eroul lipsit de voință sucombă în doi-trei ani.

Intre felurile de-a *muri* ale artiștilor, încă e multă asemănare.

Artistul născut din țărani sau popi, moare numai după ce a zălogit ultimul petec din moșia părintească. Artistul născut în prisos, înainte de a-și închide ochii, dă ultimul asalt desnădăjduit asupra redutelor *financiare* care-i opuseseră dârză rezistență: cu cea din urmă poliță, „ilustrul răposat” spera să-și mai prelungească firul zbuciumatei vieți.

Un fapt rămâne absolut confirmat de istoria literaturii noastre contimporane: în Ardeal nu s'au pomenit părinți îmbogățiți de pe urma muncii fiilor-*artiști*.

Câteva chestiuni, cari îndreptătesc răspunsul competent al *pedagogilor*.

Desigur artistul nu-i un *prost*. Pentru ce ece totuș prin liceu, ca cănele prin apă?

Dacă e *poet*, în sexta sau septima, el rămâne repezent din limba românească. (Nu-i vorba, după câțiva ani, când e la facultate, are o satisfacție drăcească: îl prinde pe iubiții său profesor de românește hrănindu-și stitul rahitic cu fraze furigăsite din „proza clasică a scriitorului nostru” — „măgariul” de ieri-alaltăieri, al profesorului).

Pictorul cade, de obicei, din desenul geometric, iar viitorul *compozitor* (inchipuiți-vă

ghinion!) cu ocazia examenului de maturitate, rămâne ca vitelul la poarta cea nouă, în fața celei mai elementare întrebări din... *acustică*.

Dintre toți artiștii, pare-mi-se *actorii* se mulțumesc cu *mai* puține clase gimnaziale. Ceilalți mântuie educația lor formală cu liceul. Câțiva trec și prin facultăți dar convingându-se iute și de grabă de „prostia” profesorilor, nu mai dau nici un examen. Excepție fac doar *pictorii* și *sculptorii*, dintre cari cei mai mulți iau diplome în regulă.

Poetul ardelean, în trecut.

Înainte cu două-trei decenii, poetul de calibru, n'o putea duce mult în *Ardeal*. Atmosfera noastră îl înădușea ș'apoi d. *Titu Maiorescu* decretase că *naționalismul* nu poate furniza material trainic pentru *poezie*. De aceea poezii treceau munții. Unii numai decât după absolvirea gimnaziului, alții după luarea „absolutorului” dela facultate. Era limpede: în mediul acesta scăzut, ei mureau de *doă-ori*, și ca poeți și ca Români. „Libertate!” — striga poetul aproape asfixiat — și pleca în „Țară”.

La *București*, libertate câtă vrei!

— liber să trăiești, cum poți; ești liber să dobândești o slujbă, după ce ai făcut cunoștință cu madam' *Protecția*; ești liber să mânănci și să beai, dacă ai parale; în schimb, neavând gologani, poți flămânzi în deplină libertate, a-

ducându-ți cu drag aminte de temnița din *Seghedin*, unde, deși *pățimeai* pentru națiune, totuș aveai: o cameră luminoasă, mâncare de trei-ori la zi, vin de două-ori, plus tutunul primit regulat, dela colegii tăi de redacție.

Să nu uităm însă, că pe lângă libertatea nelimitată, poetul mai căuta 'n București și... puțină *glorie*, pe care mai curând sau mai târziu, o și găsea. Venia gloria repede, — se trecea și omul repede. O dobânda cu mai *multă* trudă, — trebuia necesar minte s'o ducă mai mult, din zile.

Fără să scădem o *cirtă* din meritele fraților noștri *liberi* pentru cultura și literatura noastră, — trebuie totuș să constatăm, că'n „Parisul orientului”, la 'nceputul carierei sale, orice poet ardelean rabdă de foame. Firește, la anumite intervale și ele scad paralel cu faima-i literară crescândă. După cum trece timpul, poetul deține cam următoarele slujbe: corespondent al ziarului X din Ardeal, gazetar bucureștean, custode la muzeu, vicebibliotecar la academie, funcționar superior în ministerul de culte... etc. etc. nu se poate zice, fiindcă nici unul n'a ajuns încă ministru. Poate, de-aci înainte!

Odată stabilit în Țară, poetul ardelean nu mai face politică militantă*). Atât viața-i ideo-

*) Războiul european a schimbat multe stări și năravuri. Azi, poezii trecuți dincolo, fac strajnică politică, am putea zice, *numai* politică.

Pentru-ce n'a intrat încă România în războiu?

Ea a fost surprinsă de războiu nepregătită.

România aşteaptă momentul oportun. — Un consiliu de miniştri român. — O întrebare a senatorului italian Mazotti. — D. Buscho la d. I. Brătianu şi la d. Al. Constantinescu. — Ce a declarat România Greciei? — Ministrul român d. Tr. Greceanu în Bucureşti. — Vânzarea celor 80 mii vagoane.

Arad, 29 Ianuarie.

In ziarul bucureştean „Naţionalul”, d. profesor universitar Const. M. Sipsom, în două articole consecutive caută să ale înţelesul neutralităţii României, şi ajunge la aceste constatări:

Cum se poate explica că România — ale cărei interese esenţiale erau cuprinse dela început în complexitatea războiului general din Europa — s'a abţinut până astăzi, de a valorifica prin acţiunea sa aceste interese?

Ce a putut determina starea de inerţie în care ne găsim, atunci când nu există nici un stat european, având ceva de reclamat, sau apărut, adecă interese amestecate în acest războiu, care să nu fi intervenit în el? Căci Spania şi Portugalia, Suedia şi Norvegia cari nu s'au mişcat, n'au nimic esenţial de revendicat în Europa, nici nu sunt expuse de a fi atacate de nimeni.

O neparticipare la acţiune poate fi justificată în primul rând prin neputinţă. Lipsa de forţă activă în oameni sau muniţiuni, imposibilitatea de a se impune determinată de superioritatea covârşitoare a aceloră în contra cărora trebuie luptat, sunt cauze de neputinţă cu condiţie ca să rezulte din observarea unei reale şi absolute inferiorităţi, iar nu dintr'o temere superstiţioasă şi exagerată. Când se constată o asemenea imposibilitate raţională de a lucra, mărturisirea ei, e considerată ca o decizie cuminte, căci ea este afirmarea cugetată a imposibilităţii realizării unei sarcini care depăşeşte puterile aceluia cărui îi incumbă, ceea ce n'are în sine nimic de înjositor nici pentru un individ, nici pentru o naţiune.

Inacţiunea noastră, s'ar putea însă explica astfel: *România a fost surprinsă de războiu nepregătită*. Atât din punctul de vedere politic, cât şi din cel material şi militar, ea avea nevoie de timp pentru a se organiza. Această explicaţiune nu poate justifica decât inacţiunea din primul timp al războiului. Căci oricât de înceată ar fi o pregătire ea nu se poate concepe, întrecând cel mult şase luni, din momentul producerii războiului.

După trecerea acestui interval de timp, ea

pierde orice virtute justificată, căci ce poate fi o preparaţiune care de 16 luni, timp în care în mod normal războiul însuş putea fi terminat.

Nu voiesc să cred mult, într'o altă ipoteză, aceea care ar întemeia inacţiunea noastră, pe nelhotărârea orientării politice externe a statului nostru.

Când o ţară nu caută decât realizarea intereselor sale proprii, aceste interese sunt născute din momentul începerei războiului şi nu se pot determina de eventualitatea succesului unuia din adversari, numai minţile întunecate de setea de profituri, pot confunda interesele unei ţări cu dobândirile de bogăţii fie ele teritoriale ale statului, sau cu acele ale locuitorilor săi.

Ori în această concepţie se urmăreşte nu interesele ţării, ci câştigurile ei materiale, ceea ce e cu totul altceva.

O ţară în acţiune ar trebui să fie căzută în cel din urmă grad de abjecţiune morală, pentru ca să-şi propună o asemenea politică.

Aşteptarea în umbra unei situaţii nelămurite prin disimularea abilităţii a gândirei, având ca armă de predilecţie o diplomaţie care se confundă prea mult cu minciuna, pentru a putea fi legitimă, pândirea momentului în care, acel asigurat de prietenie şi de concurs util va fi slăbit, pentru a te uni cu adversarul său spre a-l prăda; sau a momentului în care, el victorios, te vei alipi de dânsul pentru a profita de prădarea celui alt; şi astfel fără muncă, fără sacrificii, fără risc, a te asvârli totodată, indiferent de cine este el la desbinarea învinsului şi în ajutorul învingătorului; acest cortegiu de decăderi morale, nu poate constitui politica statului român.

O explicaţie mult mai deceptă şi mult mai autorizată a expectativei noastre constă în a spune, că orientarea politică a României fiind definitiv făcută, în singura direcţie în care o îndrumă adevăratele şi înaltele sale interese, ea îşi găseşte în aşteptarea momentului celui mai oportun, şi deci celui mai util sie-şi şi aliaţilor ei, al intervenţiunii sale. Aşteptarea *momentului oportun* unei acţiuni e o noţiune sănă-

toasă de care însă nu trebuie abuzat. Ea poate justifica o inacţiune atât timp cât nu a trecut un interval prea lung; şi cât nu s'a constatat că circumstanţe oportune repetate s'au prezentat, şi au fost lăsate să treacă.

Întârzierea acţiunii pentru momentul în care întreprinderea României va fi mai sigură, mai pregătită de sacrificii şi de pierderi, teama de a compromite interesele materiale şi existenţa statului, ezitarea de a lua o decizie de sigură gravă, pare a fi *mobilele determinante a inacţiunii noastre*.

Prima datorie ar fi după acest sistem, de a nu se risca nimic din ceea ce statul român este astăzi, pentru dobândirea ceea ce aspiră de a deveni mâne. Acest mod de a vedea este însă greşit; cari dacă nemişcându-ne situaţia noastră anterioară n'ar putea fi compromisă în nimic, teoria prudentă expectantă, s'ar putea justifica pentru mentalităţile reduse la cercetarea practicului.

Dar această simţire uscată, constituie şi un calcul greşit. Căci *România riscă mai mult prin nemişcare, decât prin acţiune*, nimeni nu respectă o prudenţă egoistă determinată de teamă şi de neputinţă. Toate urile, toate nevroziile statelor înconjurătoare a căror energii se vor fi multiplicat prin acţiune, şi a căror forţe se vor fi mărit prin dobândiri, se vor uni cu tot dispreţul, cu toată revolta legitimă pricinuită încă de atitudinea noastră de speculă faţă de toţi, pentru a ne face să simţim că cineva nu evită pierderile când nu vrea să rişte nimic, şi că nu e permis nimănui să pretindă a rămâne neatins, atunci când tot ce-l înconjoară participă la mişcare. Teamă de risc nu e o atitudine înţeleaptă, nimic nu-ţi poate face nici păstra, decât riscând, decât lucrând, decât trăind. Căci viaţa este mişcare şi risc.

E o lege a duratei şi a permanenţei că acel care nu consimte a deveni, încetează de a fi; or pentru a deveni, trebuie să rişti existenţa de acum. Acel care iubeste viaţa sa numai pentru a o conserva, o va pierde, Prudentele exagerate sunt lacune sufleteşti.

Un consiliu de miniştri român, s'a ținut la începutul săptămânei acesteia la Bucureşti. După ziarul „Adevărul” acest consiliu a ratificat toate măsurile luate pentru executarea contractului definitiv încheiat cu Englezii pentru cumpărarea celor 80 mii vagoane cereale.

Consiliul a aprobat apoi măsura luată de d. Al. Constantinescu, ministrul demeniilor, de a împiedeca vânzările clandestine de cereale cari se fac, declarându-se ca rechiziţionate

logică, cât şi cea materială se aşează pe baze tot mai largi. Privirea lui de vultur cuprinde întreg orizontul Românismului, neţinând seamă de culorile politice, cari dela înălţimea asta se şterg cu desăvârşire. Va să zică, poetul trăieşte bine şi cu „ai noştri” şi cu „ai voştri”.

Fără doar şi poate, Bucureştii consacră talentele poetice din Ardeal. Dar un curiosum: cu cât scade poetul în ochii bucureştenilor, cu atât creşte valoarea lui în faţa ardelenilor. Întrebare: suntem noi ardelenii mai proşti decât ei, sau mai buni?

Moralul poetului trecut „dincolo” e destul de rezistent şi — dac'or fi existând — apucăturile „piscine” ale poezilor ardeleni stabiliţi la Bucureşti, trebuie să fie de origine foarte recentă.

„Furnica” are cuvântul!

Poetul, în prezent.

Cu scăderea rapidă a „analfabetismului” în sânul „inteligentei” noastre, poetul de soi a ajuns să poată trăi bine şi în Ardeal. Mai mult! Situaţiunea lui, faţă de a lui Eminescu bunăoară, e... strălucită. Dar s'o luăm *da capo*.

Dupăce a colindat pe la universităţile din Cluj, Pesta, Berlin şi celelalte, poetul rătăcitor se pomeneşte într'o bună zi d. e. la Mentone. Aci, dă de el scrisoarea unui prieten de acasă, care între altele, îi comunică: „...apropos, era să-mi uit! Inchipueşte-ţi dragă, secăturile dela Gojdu şi-au ras bursa pe motivul stupid

că nu ţi-ai legitimat „progresul în studii”. Ha! Ha! Ha! Auzi pretenţie absurdă? Tu să le dovedeşti mnealor, c'ai „învăţat ceva!... Analfabeţii!”

Poetul bea în ziua asta mai mult ca de obicei, apoi, jurând răzbunare cruntă, se 'ntoarce 'n Ardeal şi intră la gazetă. Cu toate că ia numai o sută de coroane lunar, el bagă în spaimă o lume întreagă de oameni pacinici. Ca un Samson infuriat el zgâţie toţi pilaştrii, pe cari se razimă învechita clădire a naţiunii... „Astra”, „Comitetul naţional”, „Fondul pentru crearea...”, „Clubul comitatens din loc”, „Reprezentanţa fundaţiunii Gojdu”... „cangrenată de urliciosul nepotism şi protecţionism ce ameninţă adevărata intelectualitate a acestui popor nenorocit, creându-i o clasă hibridă de conducători *analfabeţi*, provăzuţi cu câte o diplomă ca vai de ea...” şi dă-i, dă-i!!

Un fenomen interesant: Cu cât ia mai multă leafă, cu atât mai sigur, războinicul poet se apropie de partid. Adecă pardon! Cu cât se apropie de partid, cu atât va progresa în leafă.

Aceşti poeţi-gazetari duc viaţa de boemi. Între poet şi băncile româneşti din patrie se instăpâneşte o legătură indisolubilă, pe care numai moartea o curmă.

Datoria poetului e ca umbra muritorului de rând: Cu cât creşte poetul, cu atât î se întinde seria poliţelor.

Într'o seară rece şi ploioasă de Octomvrie, pe poet îl frământă cu amândouă mâinile un gând întunecat: „să-şi vândă libertatea”.

Poeţii zilelor noastre nu mai sunt „entuziaştii generaţiei dela 48”. Valurile revoluţiei economice a veacului l-au atins şi pe literat în splendida-i izolaţie. Zic, poetul modern e *practic*. El ştie foarte bine, că *libertatea* e bunul lui suprem. Prin urmare, dacă-i vorba să-l dea, îl dă scump: sau fată sveltă împreună cu sinecură grasă; sau slujbă uşoară şi sigură; sau legături tari cu lighioane mari — sau toate laolaltă, ceace-i preferabil.

Un *prost* se întreabă: „Cum se face, domnule, că poetul aşezat într'o slujbă hodinită, cu legături pecuniare de prima bonitate şi pe deasupra *vecinic* cu mâna în portofelul soacră-sa — duce totuşi *vecinică* lipsă de parale?”

Răspund: „Întrebare analfabetă. Habar n'ai, domnule, de psihofiziologia unui poet! D-ta nu ştii, că între poet, sufletul şi portofelul lui există o tainică relaţiune.

Mă rog: poet mic, — suflet mîtitel; poet mare, suflet idem, ergo pungă *spartă*. Sunt poeţi enormi, cari au, în ziua lor, un „suflet adânc, ca oceanul”.

Te poftesc să socoteşti ocazional, cam câte vagoane de napoleondori ar putea înghiţi bunăoară... oceanul pacific?

acele stocuri de cereale disponibile și cari n'au fost vândute prin comisiunea centrală.

S'a discutat chestiunea exportului de vite și consiliul a autorizat, pe baza raportului ministrului domeniilor, să permită exportul cărnei de vite mari, oi, capre și porci, numai 20 la sută din cantitățile disponibile și în schimbul compensațiunii materialelor de cari are nevoie România. Se va permite dar tăierea și exportarea cărnei din România pentru puterile centrale a 6000 vite mari, a 20.000 oi și capre și a 14.000 porci.

Consiliul a luat în urmă ultimele dispozițiuni pentru constituirea și funcționarea comisiunii de import.

S'a aprobat apoi comandarea în străinătate pentru 5 milioane sulfat de cupru, sfoară de Manilla etc.

*

Senatorul italian *Mazziotti* relevă în „*Messenger*” chestia, dacă a fost cuminte din partea miniștrilor de externe ai oarecăror state ale Inteligerii, să declare în publicitate, că *România nu va căpăta niciodată nici cea mai mică bucată din Basarabia, și tocmai în momentul când politicianii români au asigurat la Roma, că este sigură intervenția României alături de Quadrupla.*

*

Ziarul „*Dimineața*” anunță că d. *I. Brătianu* prim-ministrul român a primit într'o lungă audiență pe d. *Busche*, ministrul Germaniei la București.

Acei dintre diplomați cari au văzut pe d. *Busche*, după audiență — au rămas cu impresiunea, că *ministrul Germaniei are instrucțiuni să insiste pe lângă guvernul român pentru a dobândi asigurări că în viitor, România, are să-și afirme o neutralitate definitivă și lipsită de orice demonstrațiune de ostilitate față de puterile centrale.*

D. *Busche* a fost primit, apoi, în audiență de către d. *Al. Constantinescu*, ministru de domenii.

*

„*Adevărul*” anunță: La Sofia se știe că *România e în contact cu Grecia.*

România a declarat Greciei că în urma succesului ultimei ofensive rusești, România va continua să observe neutralitatea.

*

Ni se anunță din București, că d. *Trăsnea Greceanu*, ministru plenipotentiar român, directorul protocolului în ministerul de externe, a sosit în București, venind dela Viena.

*

Cetim în „*Viitorul*”, oficiosul guvernului român:

Contractul pentru vânzarea celor 80.000 vagoane guvernului englez a fost încheiat alaltăseară fiind semnat deoparte de către dnii *Al. Constantinescu*, ministru de domenii și președintele comisiei centrale de export, d. *Vintilă Brătianu*, membru al acestei comisii și *Fo-tin Enescu*, directorul Băncilor populare și de altă parte de către d. *I. Pitts*, reprezentantul biroului britanic în numele *Angliei*.

Data fiind imposibilitatea de a transporta pentru moment această marfă în Anglia, ea va rămâne pe loc așteptând ca să poată fi transportată. Odată livrarea efectuată marfa va fi sau transportată în magazinele închiriate sau în magazinele construite de Englezi sau va fi dată în paza chiar a vânzătorilor, după o prealabilă înțelegere pentru fiecare caz în special.

Prețul va fi plătit imediat în lei de îndată ce livrarea va fi făcută. Probabil că delegatii biroului britanic vor începe să accepte marfa cu începere dela *1 Februarie st. n.*

Livrările vor trebui să fie terminate până la *1 Iulie viitor.*

Cardinalul Mercier la Roma.

Arad, 29 Ianuarie.

Cetim în numărul dela 23 Ianuarie al organului elvețian *Gazette de Lausanne* următorul articol despre călătoria la Roma a personalității bisericești belgiane, cardinalului Mercier:

Italia și Roma mai ales au făcut cardinalului Mercier o primire triumfală. Din clipa când ilustrul primat al Belgiei a pus piciorul pe pământul italian, el a fost obiectul manifestațiunilor celor mai entuziaste și mai călduroase. În toate gățile dela Milan la Roma, mulțimea se îngrămădi să-l salute și pretutindeni i s'au oferit flori; mulțimea își descoperi capetele respectuos la trecerea trenului. În Roma, mai multe cercuri de persoane au venit să-l aștepte la gară și i-au făcut cea mai grandioasă și mai spontană demonstrație. Cu strigăte de: „Trăiască Belgia”, „Trăiască cardinalul Mercier”, „Jos Germania”, a fost întâmpinat de populația Romei arhiepiscopul din Malines, și deja dela instalația sa în Colegiul belgian el nu încetează să primească din partea tuturor cluselor societății române dovezile cele mai afabile de simpatie. Din toate părțile i se fac cadouri și i se aduc buchete de flori. Nu este personalitate de seamă a Romei care să nu grăbească a se înscrie la Colegiul belgian. O repet, aceasta este un adevărat triumf a cărui semnificație îmi pare superfluu s'o amintesc.

Fără îndoială, Cetatea eternă ține să dovedească venerația sa pentru omul, care, astăzi încarnează în chip așa de măreț și nobil patriotismul belgian, cauza Belgiei trezește simpatii universale,

Demonstrațiuni de simpatie și afecțiune pentru Belgia, însă ele înainte de toate demonstrațiuni antigermane. Nu trebuie să fie nici o îndoială în această privință.

*Cardinalul Mercier, în dimineața a doua a sosirii, a avut o foarte lungă întrevvedere cu papa. Cu toate că la Vatican se observă o extremă rezervă, nu ne înșelăm când afirmăm că primatul Belgiei va fi făcut lui *Benedict al XV-lea un expozeu,**

Și nu este inutil să observăm că chiar în ziua când a sosit la Roma cardinalul Mercier, episcopatul belgian a dat publicității memorandumul, de care am amintit într'altă zi, trimis și episcopilor germani. Memorandumul a fost trimis la 21 Noemvrie ultim. Episcopii germani au avut timp să-l ia la cunoștință și să răspundă: ei n'au consimțit propunerii episcopilor belgieni ca să constituie un tribunal de onoare. Aceasta este dovada cea mai puternică că ei se află în imposibilitatea de a respinge teribilul act de acuzațiune ridicat de episcopii belgieni contra autorităților germane. Această tăcere a episcopatului Germaniei este atât de semnificativă și va produce în lumea eclesias-tică romană cea mai penibilă impresiune. Cine tace — consimte. Nerăspunzând episcopilor belgieni, episcopii germani mărturisesc implicit că ei n'au nici un cuvânt contra acuzațiunilor formulate de colegii lor din Belgia.

Nu credem ca vizita la Roma a cardinalului Mercier ar avea consecințe în ce privește atitudinea Vaticanului și că va rezulta un protest al papei, astăzi când el este în deplină cunoștință a adevărului, — însă vizita nu va fi fără folos căci a provocat în Roma și, în întreagă Italia un plebiscit al simpatiei și venerației pentru marele cardinal

Noui încercări pe terenul economic național.

Baden bei Wien, Ianuarie 1916.

În cadrul organizațiunii noastre economice, ca primul pas spre o emancipare culturală, trebuie să ne preocupe întotdeauna teme de interese generale, probleme cari să formeze cu ușurință cheia isvorului de câștig al mai multora.

Popoarele culte până a ajunge la emanciparea dorită au avut a trece prin o mulțime de perioade de dezvoltare, cari toate aveau de bază avere și bogăție.

Dacă treci dintr'o țară într'alta poți apoi mai ușor să observi și să constăți gradul de cultură al fiecărui popor, națiune, sau mai corect treapta de emancipare a acestora.

Pornesc tot din mijlocul războiului și zic, că dacă acest monstru a luat extensiuni nelimitate până acuma, tot acesta va trebui să fie busola de orientare a aceluia cari au gustat din veninul lui vindecător, căci odată furia trecută, lumea va trebui să fie mai cuminte.

Popoarele tinere și în special acele neajunse încă la o emancipare economică-culturală, trebuie să aibă grije ca terenul lor și tot traficul național dela treapta cea mai joasă a poporului până la intelectual, să fie numai în stăpânirea lor proprie, multele isvoare de câștig și terene de activitate cari ne stau la dispozițiune, pentru cari se reclama natural bunăvoință, hotărâre, energie apoi capital acel „perpetuum mobile” de care și noi am avut întotdeauna parte, să fie luate încă de cu bună vreme la ochiu.

Pentru viitorul apropiat, încununat de pacea mult așteptată, la noi Români din Ardeal se deschid multe terene de activitate.

Terenul industrial adevărat că a fost până acuma puțin încercat — corect neglijat — de finacierii noștri, cu toate acestea eu cred că acesta pe lângă branșa meseriilor și a comerțului trebuie să fie special studiat. După informațiuni mai recente, prin capitalele și orașele mari ale monarhiei noastre trăiesc mai mulți tineri aparținători terenului industrial, îndeosebi ingineri tehnici, azi mobilizați și ei, cari din lipsa unei inițiative a finacierilor noștri, lucrau tot numai pentru străni, unde în raport cu serviciile prestate erau slab remunerați.

Cu aceștia să începem a exploata un nou teren, cu concursul lor intelectual să încercem capitaliștii și finacierii noștri o nouă plasare de bani, care va fi un pas mai mult spre emanciparea noastră economică.

Și pentru a sparge ghița provocată de un nesucces în concordie trebuie din capul locului o hotărâre serioasă, căci ne stau la dispozițiune în epoca viitoare de pace o mulțime de terene noi cu fel de fel de întreprinderi rentabile.

Pe terenul industrial cu concursul capitaliștilor români, al tuturor Românilor cu dare de mână chiar, primul pas de făcut ar fi înființarea unei fabrici de hârtie în Ardeal.

Hârtia este azi un articol primordial și formează trebuința inevitabilă a fiecărui om. Mai de aproape concretizată această necesitate, se constată că nu există instituțiune care să poată trăi fără hârtie. În treacăt voi înșira numai băncile noastre, școalele, ziarele tipografiile, primăriile noastre și alte oficii publice cari reclamă hârtia și derivatele acesteia, în așa măsură încât singur aceste corporațiuni ar fi în stare a înghiți tot ce produce o fabrică de hârtie.

Și tot ce am primit până acuma din acest articol este de proveniență străină, impus aproape direct, fiindcă Români nu au avut alt isvor de aprovizionare. În legătură cu existența unei fabrici de hârtie am da apoi indirect concurs pentru dezvoltarea branșei comerțului și a meseriilor căci tot produsul acesta reclamă și cere înființarea de prăvălii de deposituri, cari rămân a fi precisate și fixate ulterior de debușeurile cari s'ar deschide.

Și programul necesar pentru înființarea fabricii în chestiune natural că va trebui să colaboreze toți oamenii noștri de inimă versați

în organizarea unei întreprinderi, iară consorțiul format și înzestrat cu duhul necesar de existență, va putea cu drept să solicite concursul și sprijinul tuturor Românilor.

O întreprindere nouă la noi pe terenul industrial și mai cu seamă de un interes obștesc are tot dreptul a face apel la toate păturile populației. În tot localul, școala și casa românească să pătrundă numai hârtie românească, iar astfel după cum Germanii prin boicot și concurență au ajuns a se emancipa pe toate terenele față de străini, să căutăm și noi Români a clădi ziduri puternice de existență, căci, pe viitor mai mult ca până acuma numai popoarele cu organizație economică vor putea să își elupte și păstreze locurile lor de existență.

Octavian Neagoș.

Chestia Albaniei.

Italienii vor apăra cu orice preț Albania.

Arad, 24 Ianuarie.

Se telegrafiază din Roma: Guvernul italian a luat o deciziune, conform căreia Italia va apăra Valona până la cea din urmă picătură de sânge. Au și fost luate dispoziții în consecință.

Trupele italiene din Albania stau — după cum am anunțat ieri — sub comanda generalului Bertozzi.

Consiliul de miniștri italian ținut alaltăieri după amiază s'a ocupat în primul rând de situația internațională, precum și de situația din Albania. Înainte de a începe acest consiliu, ministrul de externe, Sonnino a avut o lungă consfătuire cu ambasadorul rus Giers. Deciziunile consiliului de miniștri vor fi comunicate și aliaților, deoarece Italia nu voeste să ia singură răspunderea pentru evenimentele cari se așteaptă în Albania.

După un comunicat al ziarului „Corriere d'Italia” operațiunile Italiei în Albania vor fi sprijinite și de flota împătritei înțelegeri.

Ieri după amiază s'a ținut la Roma un nou consiliu de miniștri, căruia i se atribue o foarte mare importanță. Miniștrii italieni au consfătuțit asupra acțiunii în Balcani și a expediției în Albania.

Păreră d-lui Barzilai este, că această expediție nu mai este o chestiune a Italianilor, ci o problemă militară comună a aliaților. D. Sonnino a comunicat miniștrilor rezultatul sfaturilor anglo-franceze, și în urmă s'a discutat în ce chip să participe Italia la acțiunea aliaților.

Decamdată nu se știu amănunte din consiliul de miniștri, privitor la expediția albaneză însă în legătură cu acest consiliu „Idea Nazionale” scrie următoarele:

— În momentul debarcării trupelor noastre expeditive, au început săvârșirea tuturor acțiunilor de apărare pentru asigurarea situației lor. Nu sunt motive de îngrijorare. Invaziunea populației spre malul mării din cauza mizeriei și a gerului aspru continuă mereu.

În „Giornale d'Italia” criticul militar Barone, spune că o retragere a Italianilor din Albania ar face cea mai rea impresie politică și ca o manifestare a neputinței italiene. Trupe noi ar trebui trimise în Albania, dacă nu suntem destul de tari acolo și dacă vom să dăm acolo o bătaie decisivă.

După „Gazetta di Venezia” se semnaleză mari agitații în Albania de sud contra Italianilor.

Oficiul italian „Gazetta Ufficiale” publică un decret, care-l investeste pe comandantul corpului expediționar din Albania și cu prerogativele corăspunzătoare politice pentru teritoriul, pe care se desfășură acum operațiunile militare.

Comandantul armatei expediționare dispune de toate forțele pe uscat, precum și de cele maritime, întru cât aceste stau în vre-o legătură oarecare cu mișcările de pe uscat; deasemenea a fost investit comandantul corpului expediționar și cu puterea supremă fără considerare la prerogativele statului pe teritoriul căruia se desfășoară operațiunile.

Comandamentul acesta stă direct sub controlul ministerului de războiu, iar comandamentul maritim stă direct sub supraveghierea ministerului de marină.

Pentru orfel natul român și din Sibiu.

Arad, 29 Ianuarie.

Milionul pentru orfelinatul din Sibiu se poate aduna foarte ușor. Vorba e numai ca fiecare Român să se pătrundă de necesitatea inexorabilă a acestui institut umanitar și mai presus de toate e ca fiecare Român din Ungaria și Transilvania, dar absolut fiecare să-și dea obolul său pentru mărețul scop. Va trebui să se aile modalitățile potrivite și nu ne îndolm, că ele se vor afla.

Părintele Iancu Ștefănuțiu, preot în Mădruloc, care într'un articol documentat arătase tot în acest ziar lipsa de fapt arzătoare a unui orfelinat românesc în patrie, emoționat de îmbrățișarea atât de călduroasă a ideii sale și a tuturor oamenilor de bine, ne trimite un nou articol referitor la adunarea mijloacelor trebuțoare.

„În combinația noastră” — scrie părintele Ștefănuțiu — „va trebui să intre și poporul dela sate” pentru care propriamente se proiectează această instituție de caritate. Preoții și învățătorii stau mai aproape de poporul nostru, ei cunosc mai bine dorințele și durerile lui, ei au puțină să-l lumineze, că aceea ce se proiectează este tocmai pentru binele lui, ei pot dară realiza o parte foarte însemnată din ofrandele ce se vor aduna pe altarul neamului nostru. Deosebit noi preoții cu vreme și fără vreme vom alerza pe la casele credincioșilor noștri și vom desfășura toate sulițele, ca după puțină de fiecare suflet să adunăm câte una coroană, iar dacă aceasta nu se va putea, atunci vom apela la corporațiile noastre bisericești, ca să completeze acestea din venitul fondurilor parohiale și a bisericilor noastre”.

Propunerea părintelui I. Ștefănuțiu este vrednică de luare aminte și noi o recomandăm atențiunii celor chemați.

La „Românul” au mai contribuit pentru orfelinat următorii:

Dr. Ioan Rica, adv. Hațeg	cor.	10.—
Nicolae Mărginean, preot Nădlac		10.—
Nicolae Călcin, preot Nădlac		10.—
Ioan Crăciun, preot Spring		2.—
Cornel Leucuta, preot Șimand		5.—
Ștefan Leucuta, preot Șimand		5.—
Iacob Truția, notar Pănade		20.—
Ioan Welle, canonic Gherla		10.—
Dr. Laurențiu Petric, H. Dobra		10.—
Ion Urziceanu, Gyergyóholló		3.—
Ioan Papp, contabil Oradea-mare		5.—
Văd. Iulia Dogariu, Arad		10.—
Văd. Hersiila Sturza, B. Ciaba		6.—

Suma arătată în numărul de azi cor. 106.—

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiile necesare (locul nașterii, regimentul, vârstă și tapetele răsplătite cu medalia război)

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 28 Ianuarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe hotarul basarabean la Toporouț, azi dimineață regimentul 10 de infanterie din Galizia centrală a asaltat o poziție rusească înaintată, pe care au ocupat-o în lupte de mână, surpând cu desăvârșire tranșeele rusești, iar toți soldații au ajuns prizonieri noștri. Alte evenimente nu sunt.

Pe frontul italian: Afară de obicinuitele lupte artileristice și alte mici întreprinderi, ziua de ieri a trecut fără evenimente de importanță.

Pe frontul sud-estic: Trupele noastre au ocupat și regiunea Gusinje. Nici aici n'au întâmpinat vre-o piedecă. Desarmarea armatei munteneștine se apropie de sfârșit.

Berlin, 28 Ianuarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Pe sectoarele liniei occidentale, am respins atacuri de granate de mână ale Francezilor, cauzându-le pierderi considerabile. Unul din craterile noastre explosive a rămas în stăpânirea dușmanului. Preada de războiu luată la 26 Ianuarie ni s'a sporit cu 4 mitraliere și 7 aparate de svârșit bombe. Dușmanul a bombardat de repetite ori localitățile din dosul frontului nostru, iar noi am răspuns cu bombardarea Reimsului. După luptele din vârful de 285 m. la nord de Chalade, trupele noastre au ocupat un crater dușman. Comunicate finale despre atacurile aeroplanelor dușmane îndreptate în noaptea trecută spre orașul liber Freiburg, n'au sosit încă. În camera engleză s'au comunicat date oficiale despre rezultatele luptelor aeriene, cărora noi răspundem prin următoarele: privitor la pierderile aeroplanelor noastre și dușmane, dela comunicatele din 6 Octombrie 1915, pierderile aeroplanelor germane pe frontul occidental au fost următoarele: în lupte aeriene au dispărut 7. de jos au fost bombardate 8, unul a dispărut fără urmă, pierderea totală 16. Inamicul nostru în același timp a pierdut: în lupte aeriene 40, bombardate au fost 11, prin aterizare forțată s'au nimerit 11, total 63. În acest număr se cuprind numai aparatele despre a căror nimicire avem cunoștință.

Pe frontul oriental: La sud dela Dünaburg, pe ambele părți de Widys și pe sectoarele dintre Stochod și Styr s'au dat lupte de ordin mai mic, în cari am făcut prizonieri și pradă de războiu.

Pe frontul din Balcani: Nici un eveniment.

Constantinopol, 28 Ianuarie. Se comunică dela cartierul general turc:

Pe frontul Irak: Dușmanul și-a construit tranșee în ținutul Zelahil. Slabele lupte artileristice pausează. La Kut-el-Amara situația e neschimbată.

Pe frontul din Caucaz: Luptele de artilerie din centru ce continuă cu intreruperi, asemenea mici ciocniri ale trupelor de recunoaștere.

Pe frontul dela Dardanele: În 25 Ianuarie un monitor dușman a bombardat vre-o zece bombe spre Akba, fără să-i reușească să producă stricăciuni. Aeroplanetele noastre au aruncat două bombe asupra monitorului, reușind să-i înceeteze focurile.

Cum vor apăra Englezii Egiptul.

Fortificările dela Canalul de Suez.

Arad, 29 Ianuarie.

Ziarul italian „Giornale d'Italia” primește din partea corespondentului său din Cairo următoarele:

— Bararea tuturor drumurilor dinspre Libia sunt terminate. Din aceste drumuri, cele trei principale sunt: una, mai la nord, e linia de coastă prin Solum, Marint și Alexandria, cealaltă prin oaza Tajum ajunge la sud de Cairo; a treia prin oazele Kargeh și Faratreh ajunge în calea primei cataracte a Nilului, unde trupele din geniu engleze au făcut zăgăzurile cari fac să rodească Egiptul.

La Suez, continuă să sosească mereu trupe teritoriale engleze și trupe coloniale. De curând au sosit și detașamente de Buri. Aceste

trupe sunt instalate dealungul Canalului, în Cairo și în Alexandria. Detașamente mai mult sau mai puțin însemnate ocupă centrele succesive.

Bine echipați și sub ocrotirea artileriei de coastă și a tunurilor de pe vase, acești soldați nu așteaptă decât întâlnirea dușmanului.

Ciocnirea principală e așteptată prin luna Ianuarie sau Februarie.

„Kölnische Zeitung” scrie: Călătorii sosiți la Neapole cu vaporul „Monte Bello” spun că la canalul Suez sunt în curs întinse lucrări de fortificare, la cari sunt aplicați Indieni și Canadieni. Dealungul canalului sunt săpate tranșee la cari se adaugă rânduri de fortificații. Intre Suez și Ismail se construiește o cale ferată. În Marea roșie fac zilnic recunoașteri torpiloare, pe cari sunt montate tunuri cu tir repede. S'au luat măsuri și pentru cazul când dușmanul ar pune stăpânire pe vre-un țărm al Nilului și în acest scop s'au construit fortificații.

Războiul european.

Trupele sârbești și muntenegrine din Albania la mijloc.

Berlin. — „Berliner Lokalanzeiger” anunță din Lugano: „Secolo” anunță din Roma: Aviatorii austro-ungari urmăresc pretutindeni trupele sârbești și muntenegrine izolate în Albania de mijloc. Ele sunt foarte slăbite în privința morală și fizică, iar drumurile foarte rele. Planul austro-ungar de a le tăia drumul spre mare nu se va realiza. În ținuturile miridiților s'au format bande, cari sunt ținute însă în frâu de jandarmii lui Essad Pașa.

Înaintarea Bulgarilor spre Durazzo și Valona.

Berlin. — „Tägliche Rundschau” anunță din Zürich:

Bulgarii au pătruns dinspre ost până la o distanță de 15 kilometri dela Durazzo, iar spre Valona până la 8 kilometri dela fortificațiile exterioare.

Oficios încă nu a fost confirmată această știre.

Aviatorii francezi bombardează Freiburgul.

Freiburg. — Ieri seara doi aviatori dușmani au aruncat bombe asupra orașului. Pagube au fost pricinuite numai în depozitele de material.

Pe frontul din Mesopotania.

Amsterdam. — Se anunță din Londra: Comandantul suprem al trupelor din Mesopotania a făcut cunoscut guvernului englez că în 22 Ianuarie a încheiat un armistițiu de câteva ore pentru transportarea răniților și înmormântarea morților. În zilele din urmă Tigru a crescut la Kut-el-Amara cu 7 urme, ceea ce împiedică orice mișcare a trupelor. Generalul Thownseud raportează, că trupele sale dispun de alimente în cantitatea suficientă. Trupele sale n'au avut lupte în timpul din urmă.

Chestia Lusitaniei.

Rotterdam. — Se anunță din Washington că ambasadorul Germaniei Bernstorff a remis oficiului de externe al Statelor-Unite o notă, care, după cum se vestește cuprinde modificările cerute în propunerea Germaniei în chestia Lusitaniei de către Statele-Unite. Copia acestei note a fost trimisă ministerului de externe german pentru aprobare.

Schimbul de telegrame dintre Nichita și Poincaré.

Paris. — Regele Muntenegrului, Nichita a mulțumit într-o telegramă președintelui Poincaré pentru îngrijirea acordată de guvernul francez și l'a asigurat pe președintele Franței, că poartă la inimă cauza aliaților, iar sentimentele sale față de aliați nu se vor schimba. Poincaré răspunzând regelui Nichita, spune că Franța primește cu bucurie în ospitalitatea sa familia regală, până când aliații prin biruința lor vor elibera popoarele aliate.

Trupe italiene pe insula Rhodos.

București. — Pe insula Rhodos au fost debarcate două divizii italiene.

Luptele Englezilor cu Arabii.

Rotterdam. — În urma știrilor din Cairo cei 4500 Arabi, cari au luat parte în războiul dat la 26 c. au fost respinși la depărtare de 3 mile. Englezii au pierdut 27 morți și 274 răniți, iar Arabii 150 morți și 500 răniți.

Nouii trupe franceze coloniale.

Lugano. — „Messagero” anunță: Franța vrea din nou să-și completeze contingentul trupelor din colonii. În timpul din urmă se organizează trupe a populației indigenă din Indo-China și Madagascar. Aceste trupe vor fi puse special în serviciul sanitar.

Svedia va intra în războiu?

Lugano. — Declarațiile primului ministru svedian, Hammarskjöld, despre eventuala intrare în acțiune a Svediei au făcut o adâncă impresie în presa italiană. „Corriere d'Italia” crede că Svedia va începe o acțiune împotriva puterilor centrale, dar „Corriere della Sera” arată curentul iredentist din Svedia, care și-a pus ca țintă mulțumirea Finlandei. Pentru Germania de sigur e un mare avantaj folosirea liberă a țărmului svedez, dar — scrie ziarul italian — sperăm, că organizația militară a Rusiei va dispune de forțe suficiente pentru ca să paralizizeze acțiunea svediană.

Inchiderea portului Burgas.

București. — Autoritățile porturilor românești au fost încunoștințate că Bulgaria a închis pe timpul războiului portul Burgas pentru toate vapoarele străine.

În Lausanne au rupt drapelul consulatului german.

Berna. — Cu ocazia zilei nașterii împăratului Wilhelm pe edificiul consulatului german din Lausanne, Rue Pichard a fost arborat drapelul imperiului german. În fața acestui drapel s'au făcut demonstrații. În jurul consulatului s'a adunat mulțime de studenți și muncitori cari strigau mereu: jos cu drapelul german și cereau să se arboreze cel elvețian. Toate sforțările poliției au fost zadarnice, demonstrații au reușit să rupă drapelul german de pe edificiu, gardiștii l'au luat însă și depus în palatul guvernial.

Acțiune rusească în Galiția?

Berna. — „Daily Telegraph” anunță din Petrograd: În cercuri militare competente se vorbește, despre apropiate puternice operațiuni pornite de Ruși în Galiția. Aici se știe, că pe frontul din Caucas luptă 15 corpuri de armată trucești, iar alte cinci corpuri pe frontul persan.

Mesagiul regelui englez cu ocazia ajurnării camerei.

Rotterdam. — Din Londra se anunță: Camera a fost ajurnată. S'a dat cetire mesagiului care conține următoarele:

— De optsprezece luni armata și flota mea împreună cu vrednicii noștri aliați apără libertatea noastră comună și drepturile popoarelor europene, față cu un dușman, căruia, deși nu i-am dat cause, ne-a atacat. Popoarele imperiului meu din patria străbună și de peste mări, m'au întărit în hotărârea de a duce drapelul nostru din învingere în învingere până când vom putea obține succesul final. Vă mulțumesc pentru sentimentele voastre de jertfă și de îngrijire ce o dați la îndeplinirea tuturor sarcinilor impuse prin acest războiu.

Acest războiu ne este impus de cei cari nesocotesc libertatea națiunilor și obligamentele statului, cari noi le păstrăm cu sfîntenia. Nu vom depune armele până atunci, până când împreună cu cauzele noastre nu va ieși glorioasă cultura și mulțumirea din viitor. Nutresc neștrămutată credință și încredere în năzuințele loiale ale supușilor mei și rog pe Dumnezeu să binecuvânteze acțiunea noastră.

Un manifest al regelui Nichita.

Gent. — Primul-ministru Miuskovici a fost informat că unii șefi ai triburilor muntenegrine, constituiți ca guvern provizor continuă tratativele cu comandamentul austro-ungar, și ar fi dat garanții, că în ostul Muntenegrului nu se va continua războiul de guerilă. Regele Nichita va da un manifest, în care se va pronunța împotriva acestor șefi. Textul manifestului va fi mai întâi prezentat la Paris, Londra, Roma și Petrograd spre aprobare.

Luptele din Bucovina.

Dorohoi. — În urma luptelor înverșunate ce s'au dat în Bucovina timp de vre-o 3 săptămâni, ambii beligeranți stau în pozițiunile dela început.

Pe acest front luptă aproape un milion de oameni; toată această lume stă ascunsă sub pământ în tranșee, astfel că nu se vede aproape nimic de după dealuri. Ziua se poate observa unde cad granatele iar seara se văd de după dealuri gurile de foc ale tunurilor. În timpul canonadelor nu se vede nimeni pe câmp; după ce încetează focul se văd ici și colo câțiva soldați umblând după apă pe la fântâni, sau pentru hrană. Când reîncepe canonada, soldații fug în tranșee.

Manifest adresat regelui Greciei.

Salonic. — Alaltăieri dimineața a fost lipit pe toate străzile un manifest adresat regelui Greciei, în care între altele se spune că poporul grec în unire cu armata lui în înțelegere frățească au decis să primească toate condițiunile înțelegerii și să nu permită ca vechiul dușman să puie iară piciorul pe pământul dobândit al Macedoniei. Manifestul e semnat: Poporul și armata sa. Poliția greacă a rupt toate aceste placate și anchetează sever cine sunt autorii lor.

Viitoarele granițe ale Bulgariei.

Sofia. — În cercurile politice bulgare, continuă să se comenteze întâlnirea dintre kaizer și țarul Bulgariei, precum și modul cum au decurs serbările.

Prin întâlnirea dintre kaiser și țar, se afirmă în aceste cercuri, s'a pecetluit alianța indisolubilă dintre Bulgaria și puternica împărăție germană.

Din discursurile pronunțate; din schimbul de vederi dintre țar și kaiser, ca și din diferitele declarațiuni ale kaiserului făcute primului-ministru bulgar și generalilor prezenți, cercurile politice au căpătat convingerea, că Germania va continua războiul nu numai contra propriilor ei dușmani, dar și contra dușmanilor aliaților ei și aceasta până la victoria generală definitivă.

Cercurile politice bulgare își exprimă și convingerea că Bulgaria va anexa toate teritoriile pe cari le revendică, atât din Macedonia cât și din toatul regat al Serbiei. Viitoarele fruntării ale Bulgariei se vor întinde astfel până la hotarele Muntenegrului.

Vizita kaiserului a avut și un rezultat imediat pentru Bulgari.

Se știe că armata bulgărească a cucerit și orașele Cursumlia, Pojarevaț și Crusevaț, unde au sosit apoi armate austro-ungare și mai târziu au fost instalate autorități austro-ungare. În ziua sosirii kaiserului la Niș, autoritățile austro-ungare din susnumitele orașe au primit ordinul de a pleca, predându-le cele trei orașe autorităților bulgare.

Primul ministru Miuskovici despre refugiarea regelui Nichita.

Gent. — Din Lyon se telegrafiază încă următoarele amănunte interesante din declarațiile primului ministru muntenegrin Miuskovici:

Noi am căutat să câștigăm timp și am cerut armistițiu, iar apoi am dorit începerea tratativelor de pace. În chipul acesta am căutat să facem posibilă refugiarea regelui și a familiei sale. Regele numai cu învingerea multor dificultăți a putut evita trupele austro-ungare, cari se apropiuau rapid.

E adevărat că prințul Mirko cu alți 3 miniștri a rămas acasă, dar regele a interzis prințului de a începe tratative cu austro-ungarii. Afirmăm că noi am fi avut un acord secret cu Austro-Ungaria e o calomnie, deoarece dacă ar fi existat acest acord, ei nu ne-ar fi zdrobit. Împotriva tunurilor austro-ungare de 30.5 cm. noi n'am putut face nimic.

Primul ministru a mai spus ziaristilor francezi, că Serbia și Rusia au părăsit de fapt Muntenegrul, deși știau, că se găsește într-o situație grea, totuși n'au tri-

mis alimente. Guvernul sârbesc a promis că va trimite 15 miș prisonieri austro-ungari pentru îmbunătățirea drumurilor cari leagă Serbia cu Muntenegru și pe cari să se poată furniza alimente, dar nu și-a împlinit promisiunea. Făina se vindea în Muntenegru cu 10 coroane. Soldații noștri erau nemulțumiți. Intre aceste circumstanțe a căzut Lovcenul. Trupele noastre n'au putut rezista focului distrugător al artileriei austro-ungare.

„Succesele” de până acum ale împătritei înțelegeri.

Comentariile ambasadorului englez dela Petrograd.

Arad, 29 Ianuarie.

Agencia Westnik publică cuvântarea ambasadorului englez d. Buchanan ținută Mercuri la banchetul anual al coloniei engleze din capitala Rusiei.

— Aliții — a spus ambasadorul englez — au progresat încet (!), dar rezistența lor este mai mare decât a Austro-Ungarilor și Germanilor. Anglia nu se va lăsa nici ea pentru ca să-i întreacă. Pe fiecare zi ce trece ni se potențiază (!) forțele și bogăția materialelor de războiu. Când va veni momentul pentru ca să ne desfășurăm forțele colosale de cari dispunem, ne vom conduce de principii mari științifice, decât în trecut. Vom repara greșelile trecutului și vom întrebuița mai bine decât în trecut forțele de cari dispunem.

„Evacuarea dela Gallipoli — spune textual ambasadorul — a fost una din faptele cele mai strălucite, care a fost executată vreodată în timp de războiu.

Succesul acestei operații — adaugă Buchanan — se datorește flotei noastre admirabile și ofițerilor cari au executat această operație. Armatele noastre a u evacuat Gallipoli, pentru a da dușmanului în altă parte o lovitură mai simțitoare. Evacuarea peninsulei nu înseamnă că am abandonat scopul ce avusem dela început.

— Ambasadorul — glăsuște telegrama din Petrograd — a constatat apoi cu admirație jertfele făcute de Rusia, care, pentru cauza comună, a arătat un eroism fără pereche în timpul retragerii prelungite dela Dunaieț, retragere care a fost admirabil executată.

Ambasadorul a vorbit apoi despre trecutul flotei engleze, argumentând, că Anglia este stăpâna mărilor și că ea, Anglia, va decide definitiv soarta războiului.

Ambasadorul a terminat spunând:

— Rusia și Anglia au interes comun de a înfrâna potopul german și de a împiedeca trecerea comerțului mondial în mâinile Germaniei.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 29 Ianuarie 1916.

Conceptia despre lume și știința

În vremurile mai noi după strașnice creațiuni metafizice a urmat o muncă stăruitoare îndreptată asupra faptelor concrete, muncă împreună cu o înverșunată ură împotriva atot ce-i sintetiză și intuiție genială. Astăzi din haosul acelor date imediate născut din nou spre lumina unei concepții vaste, cuprinzătoare, unitare despre lume. Se pare, că însăși logica procesului istoric ne îndeamnă să aducem într'un nex intim străvechea tendință filozofică a omului cu marea invenție a științei...

Conceptia despre lume este efluxul întregii personalități omenesti: pentru cugetarea noastră ea este sângele ce-i dă viață și țârie organică, pentru inima noastră — fondul trist sau strălucit, pe care ne proiectăm risul sau melancoliile zilnice, și poate cel mai însemnat razim moral pentru voința noastră. Cândva a fost divinizată rugăciunea pentru evlavie ei entuziastă, — din parte-mi aș diviniza lumina concepției despre lume tot pentru coloritul ei religios...

Simțim necesitatea unei filozofii mai statornice, cu mai multă logică internă și în același timp mai personală... În cadrul acestor rânduri nu ne interesează

atât căldura sau viața, ce le-o împrumută acestor „priviri în lume” personalitatea omului, cât mai mult rolul, ce ar trebui să-l aibe știința exactă în orientarea noastră spirituală între păreții existenței. Pun deci întrebarea: În ce sens trebuie să primim știința, cel mai impersonal din produsele lui homo sapiens, ca factor constructiv în concepția noastră despre lume?

Știința este mai presus de orice îndoială un moment, dela care în întâiul rând ar trebui să-și împrumute „lumea noastră” consistența internă și stabilitatea. Este prin urmare ciudat să descoperi atâtea sisteme de cugetare câte capete gânditoare și să vezi, cum metafizica (fie chiar — inductivă —) își schimbă culoarea ca un cameleon de pe o zi pe alta. Călcașul abilității al încercărilor, de a se clădi o metafizică pe temelii științifice naturale, este că se pune prea mare pond pe rezultatele, ca atare, ale investigațiilor savante. Cum îți vei clădi un solid templu — razim sufletește — pe nisipul construcțiilor ipotetice, cari durează cât fluturii de o zi?

Este un păcat strigător la cer, să-ți faci viața spirituală atârnată de credință, că pământul se învârtă în jurul soarelui sau de convingerea, că a trebuit să existe o „generatio spontanea”... Să nu ne lăsăm stăpâniți de bucuria ieftină, pe care ne-o produce prejudeciul...

Știința se urcă până la un tablou cosmic, care însă variază din an în an. Adesea se face o regretabilă confuzie între tabloul și concepția despre lume. De o parte tabloul cosmic îi lipsește în întregime factorul personal, temelia morală, ca să zicem așa, și perspectiva, ce o deschide sentimentul, când primim imensul, ce ne înconjoară, — de altă parte o concepție despre lume nu-i necesar să contină și un tablou al ei. Dacă vrem prin urmare o privire în lumea solidă și personală, e greu să ne luăm refugiul la complexul rezultatelor științifice. Din știință avem datorința să împrumutăm altceva, — nu numele, datele, ipotezele...

Filozofia noastră vrem să fie o forță internă, o busolă în marea vieții. Doar n'o să nădăjduiești această forță din partea unor ipoteze, despre cari ești atât de sigur, că sunt nesigure?!... Nici când nu cerșești milă dela un cerșitor.

Nu vreau să zic, că știința este un aglomerat de închipiri, nu; ea operează cu **aproximații**, cari atîngându-se în continuu cu experiența capătă puteri noi, ca acel luptător din poveste, care atinge pământul. În cadrul vieții practice își au înțelesul lor cuminte aceste aproximații, când însă le ridicăm la înălțimea ideilor metafizice ele își pierd puterea sugestivă sau se prefac în dogme primejdioase pentru orice spirit liber. Creatorii diferitelor — isme au uitat, că exagerarea la proporția metafizice a rezultatelor momentane ale științei duce sau la petrefacte dogmatice sau la închipiri anemice, cari pot fi orice, numai forțe sufletești nu!

Crede-mă, că „electronii” fizicei, — „selecțiunea naturală” a biologiei, sau „sinteza creatoare” a psihologiei — n'o să-ți poată fi adevărată busolă.

La concepția noastră despre lume vom anexa rezultatele, și **spiritul** științei, acei spirit al ei, care astăzi produce ipoteza atomilor și mâne o înlocuiește cu alta acele principii de organizare ale datelor concrete, acea orientare metodică în complexul fenomenelor naturale, pe care ne-o dăruiește știința, — și nu aspectele ei momentane...

Nămice nu ne împiedecă să întregim „vederile” noastre cu un tablou despre univers — apendice provizor, despre valoarea căruiu ne dăm însă bine seama tocmai în urma analizei critice făcute asupra științei...

Orn câtă importanță am da științei, totuși într'un loc tragem o dungă și zăcem: „aici începe țara necunoscutului”. Numai așa putem face de altfel posibilă manifestarea în filozofie a întregii personalități. — Voim să existe — **incognoscibilul**, — tărîmul de dincolo, în care ne ogîndim dorurile și vrerile..., căci nu suntem numai intelecte rigide, ci personalități vii, cari simt frumosul și vreau binele.

Lucian Blaga.

Inaugurarea cursurilor superioare feminine la București. Inaugurarea acestor cursuri superioare despre care am anunțat și noi zilele trecute, s'a făcut în 25 l. c. în sala de conferențe a Casei școalelor, în prezența reginei Maria, a principesei Elisaveta,acompaniate de dnele de onoare Irina Procopiu și N. Ciucu și de d. locotenent Baliff, adjutant regal.

Inițiativa acestor cursuri, a căror necesitate s'a simțit de multă vreme, se datorește unui comitet de doamne din elita intelectuală a societății din București, pusă sub înaltul pa-

tronaj al reginei Maria. Un număr considerabil de doamne și dsoare din înalta societate bucureșteană au ținut să se înscrie la aceste cursuri, și să participe la inaugurarea lor. Ministrul de culte și instrucție publică, d. Duca a ținut discursul de deschidere, arătând importanța acestor cursuri a căror scop este răspândirea cât mai vastă a cultului intelectual între femei. În calitate de ministru al instrucției, d. Duca a exprimat vii mulțumiri comitetului asigurându-l de tot sprijinul. Terminându-și discursul, mulțumește M. Sale reginei Maria și principesei Elisaveta, cari dela început au încurajat aceasta răspândire de lumină și cultură.

În urma acestor solemnități, d. Nona Atescu și-a început cursul asupra „Istoriei muzicii.”

Distincție binemeritată. Ni se scrie din Viena: Tânărul profesor, azi preot militar în Viena d. Iuliu Hossu a fost distins cu Allerhöchste belobende Anerkennung („Preainalta recunoștință în ordin de zi”) Mai de mult a fost decorat d. Hossu cu crucea cl. II pentru merite caritative. Aceste recunoștințe vin dlui Dr. Hossu pentru datorința îndeplinită ideal.

Felicităm pe tânărul și simpaticul profesor.

Arestare senzațională la Oradea-mare. La masa episcopului catolic titular din Oradea-mare Dr. Iosif Lányi, a fost Duminecă arestat avocatul vienez Dr. Iosif Rabenda, prieten vechiu al episcopului titular încă de pe vremea când era acesta profesorul de limbă maghiară al fericitului arhiduce-clironom Francisc Ferdinand. Rabenda venise la Oradea în afaceri ca avocatul unei mari firme vieneze de cereale. Arestarea s'a făcut la cererea poliției vieneze. Încă Duminecă seara a fost Rabenda escortat la Viena. — Cauza deținerii este necunoscută.

Reprezentarea piesei reginei României. În cursul lunii acesteia se va pune în repetiție la Teatrul Național din București, piesa în 6 acte „Ilderim” extrasă din romanul reginei Maria, roman care poartă același nume. Suverana României, ale cărei povestiri apărute până acum au stârnit o adevărată admirație pentru poezia mistică și pentru desăvârșita artă descriptivă ce cuprind a lucrat la transformarea romanului „Ilderim” într'o piesă de teatru cu concursul cunoscutului autor dramatic Victor Eftimiu.

D. P. Locusteanu, subdirectorul Teatrelor, se află actulamente la Berlin, pentru a comanda decorurile necesare reprezentării. Premiera va avea loc probabil în decursul lunii Februarie.

Moșie jidovească ajunsă în mână românească. Moșia mare a lui Dux Vilmoș din Negrilești dela poalele Ciceului, e cumpărată de banca „Someșana” din Dej, a cărui director e d. deputat Dr. Teodor Mihali. Faptul acesta numai îmbucura ne poate, știind, cât de tare s'a fost incuibat jidovimea în acea comună. Locuitorii comunei privesc acum cu încredere la un viitor mai bun, pentru că moșia se va parcela și vinde Românilor. (T. Rom.)

Refugiat sârb împușcat la T-Severin. Refugiatul sârb Nuici Dragotin, care se stabilise în comuna Gogoși, voind a trece iarăș în Serbia pentru ași aduce ceva lucruri din cele rămase acasă, aproape de țărîmul sârbesc a fost împușcat de o sentinelă bulgărească.

Distingerea unui Român dela flotila dunăreană. Dintre funcționarii dela societatea de navigațiune dunăreană austro-ungară, cari sunt pe câmpul de luptă, a fost decorat cu medalia de argint de vitejie, clasa I-a, stegarul de marină, românul George Zepeniag, pentru ținuta lui vitejească în fața dușmanului.

Două legate. Doamna Eugenia Tordășianu n. Iovescu, profesoară la școala civilă a „Asociațiunii”, cu scop de a eterniza memoria mult iubitului său frate Gregoriu Iovescu, fost c. și r. maior, ale cărui osăminte și-au aflat odihna de veci în cimiterul c. și r. militar din Sibiu, întemeiază „Legatul maiorul Gregoriu Iovescu pentru ajutorarea copiilor săraci din Sibiu suburbiul Iosefin, aplicați la meserii”, cu cor. 100, iar d. Victor Tordășianu, cu prilejul împlinirii alor 25 ani dela ocuparea postului de se-

cretar al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu”, și cu scop de a eterniza memoria fieiertatului său unchiu Alexandru Tordășianu, fost protopresbiter în Alba-Iulia, întemeiază „Legatul protopresbiterului Alexandru Tordășianu, pentru ajutorarea copiilor săraci din Alba-Iulia oraș, aplicați la meserii”, cu cor. 100. Sumele se plătesc în rate lunare și se administrează de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu”, iar legatele atașându-le la „Fondul episcopului Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași”. Legatele vor spori din daruri pioase, ce se vor face în amintirea iubiților răposați, apoi la cazuri de cununii, de botezuri, din venitele producțiilor etc.

Chestia construirii unui canal Rhin-Main-Dunăre. A doua cameră bavareză a deliberat asupra chestiunii căii de apă spre Orient, exprimându-se în unanimitate pentru construirea legăturii Rhin-Main-Dunăre.

Suspendarea imunității deputatului N. Șerban.

În ședința *dela 27 Ianuarie n.* a camerei ungare raportorul comisiei de imunitate, d. *Darvai*, a prezentat camerei raportul în chestia suspendării imunității deputatului *Dr. Nicolae Șerban*. În expunerea sa, *Darvai* a arătat că *Șerban* în *afacerile de aprovizionare cu alimente a poporului a săvârșit fapte cari îl pun în conflict cu codul penal. E vorba de înșelătorii.*

Procuratura din *Brașov* după cercetările făcute între negustorii din Sibiiu, a stabilit că *d. Șerban s'a obligat față de aceștia că le va procura vagoane pentru importul de cereale.* Motivul cel mai principal al acuzării aduse deputatului *Șerban* e că *porumbul importat din România, 87 vagoane, în loc să-l vândă în Ungaria, la acei la cari a promis — l-a trimis în Germania — deși d. Șerban primise anticipație dela mulți dintre Români din Sibiiu, etc.*

Camera aprobă ca să se suspende imunitatea deputatului Șerban.

Dăruire. *D. Ioan Hossu*, protopop on. *Nagy-nyulas* a trimis 2 cor. pentru fondul ziaristilor români.

D. Victor Faur preot în *Cil* a trimis 10.04 cor. colectate cu tasul dela credincioșii parohiei pentru cărți pe seama răniților români.

Mulțumiri!

Moartea lui Schönaich. Din Viena se anunță: *Baronul Schönaich* fost ministru de războiu, a murit lovit de apoplexie.

Mari cârduri de un nou soi de pasări în grădinile Bihorului. Ni se scrie din *Urvișul de Beiuș*: În 16 Ianuarie n. s'a ivit în părțile noastre un soi de pasărele așamănate „*Cintite de munte*”, într'un număr enorm de mare, pot zice, miliarde. Peste zi pasărelele acestea sunt respirate prin păduri unde se hrănesc cu sămburi de fag și cu altele. Înspre seară, apoi se adună toate în apropierea *Crișului-negru*, lângă calea ferată: *Orade—Beiuș—Vascau*, în pădurea *Urvișului-de-Beiuș*, pe un teritor de vre-o sută jugăre — unde, se vede, e cel mai favorit loc pentru ele și unde se odihnesc peste noapte prin ramurile arborilor de fagi, carpinii etc. și în care vreme fac un șgomot asurzitor. Întreaga pădure ferbe și clocotește de ciripitul lor. Cine ar ști să spună, ce însemnatate să aibă venirea atâtor pasărele în părțile acestea, și de unde, de prin cari munți, într'un număr atât de mare. Când scriu aceste rânduri, încă tot pe aicea se află, străinele de ele, drăguțele pasărele, așa numite: „*Cintite de munte*”. — (I. M.)

Cronica feminină.

Din datorile noastre.

Activitatea sinceră și apelurile călduroase lansate în folosul orfelinatului ce se va ridica în Sibiiu găsesc pe zi ce merge tot mai viu răsunet în sufletele românești. În acest scurt timp, de când s'a pornit această idee sublimă, am văzut banul dat cu însufletire de fiecare pătură a societății noastre. În munca uriașe ce reclamă înființarea acestei instituțiuni românești, care va fi în viitor cea mai strălucită pildă a dragostei noastre de neam, trebuie să-și dea mână bogatul cu săracul, satul cu orașul, și într'o unitate entuziastă să muncească toți pentru îndeplinirea idealului național de ajutor și mângăere.

Războiul cu perspectivele-i triste și aducătoare de tragedii ne-a trezit diferite gânduri și sentimente de cari nu ne-am dat seama în timpurile de pace. Pentru femeie s'a deschis un larg orizon de activitate pe teren umanitar și aproape nimeni n'a stat cu mâinile în sân, ducând rolul spectatorului, în aceste timpuri când obolul de muncă reală și activă a reclamat mai mult ca ori și când mâni delicate și pricepute. În istoria de mâne, alături de victoriile luptătorilor înfrățiți va fi ținuta femeilor de pretutindenii, conștii de timpurile grele.

Ne putem mândri și noi alături de toate celelalte neamuri bătute de război, cu ceata femeilor vrednice, cari pe diferite terene de activitate, îndeosebi în calitatea nobilă de samaritence și-au câștigat înalte distincții și sincere aprecieri. Sunt tot atâtea merite cari ne dau o chezușie despre calitățile și sentimentele car caracterizează femeia română. Cele mai de seamă reuniuni ale femeilor române și conducătoarele lor susțin și îngrijesc spitale, și am văzut samaritence căzând jertfă devotamentului lor în îngrijirea răniților. Toată munca aceasta conștie nu s'a făcut de sigur decât din cel mai curat devotament și sentiment de jertfă.

Aceleaș calități de activitate fără preget de care harnicele noastre române au dat atâtea dovezi, va găsi și astăzi cărarea de muncă, în folosul orfelinelor neamului românesc. Nu se va crucea oboseală și jertfă acolo unde se va putea aduce prișos în ajutorul îndeplinirii vetrei orfelinelor. Când miile femeilor, vor porni un început plin de zel și hărnicie, se va alătura un înșomat adaus la dăruirile cari curg pe fiecare zi.

Înainte de războiu fiecare reuniune de femei și-a avut cenzul de activitate mai mult ori mai puțin în sânul ei extins în centrul cultural în care era rezidențiat. Susținerea școlilor, atelierelor, erau depuse în aceste mâni inteligente și pricepătoare. Pentru sprijinul lor material s'au inițiat în fiecare an, și în toate timpurile întruniri instructive, distractive, pline de entuziasm și zel depus pentru scopul ales. Artiștii și artistele noastre și-au dat la toate ocaziile obolul lor pentru sprijinul instituțiilor culturale ale neamului nostru. Sume considerabile de sute și mii au încurs în chipul acesta și de sigur multe înaintări binefăcătoare se pot mulțumi acestor nobile gesturi.

Întotdeauna s'a simțit necesitatea ajutoarelor ori cât de umile, date lăcașurilor noastre culturale. Ce au fost însă acele vremuri față cu zilele de astăzi! Dacă toată activitatea reuniunilor noastre de femei române s'a manifestat în îngrijirea bolnavilor, dela izbucnirea războiului încoaci, în momentele de față li se impune o îndatorire la fel de sublimă să dea un început de muncă intensivă pentru ca să adune ban cu ban. Ceeace se poate face și dela început s'a făcut pentru sprijinirea spitalelor și a răniților, d'aci încolo va trebui făcut și pentru orfelinatul românesc din Sibiiu. Ori cât de greu ni s'ar părea un nou început de muncă, care ne sustrage preocupățiilor de ordinea zilei, va trebui făcută pentru lăcașul orfelinilor, un scop ce se impune cu posibilă grabire.

Pe lângă colecte, să se inițieze întruniri și conferențe de ordin modest, adunări duminicale în cadre localnice, la cari fiecare să-și dea obolul și ajutorul nebagat în seamă, dat din inimă curată. Fie cât de mici sumușițele ce s'ar aduna în chipul acesta pe fiecare săptămână, ar însemna un pas înainte în așezarea pietrilor în zidurile lăcașului pentru copiii săraci ai neamului nostru. Suntem sigure, că toți oamenii noștri de bine, toate femeile române vor înțelege rostul adevărat al unei asemenea activități cari totodată ar umplea un gol în zilele acestea de grea încercare.

Să nu fiu rău înțeleasă. Nu dorim distracții și petreceri. Nu ne-am îngădui și ierta un asemenea gând străin de noi, când tunurile ne vâjăie la urechi, când neamul românesc dă cele mai groaznice jertfe de sânge. Nu. Dar în chipul activității asemuitoare din trecut a femeilor române, s'ar putea da glasuri de mângăiere și inspiratoare de nădejdi în suflete, aducându-se totodată prișos pe altarul binefăcător hărăzit din modeste dăruiri. Pornind o anucă din inimă născută, adunând ban cu ban, fiecare după putință, aducând chiar jertfe, în apropiatul viitor vom avea împlinirea sublimului plan.

Nu cred să fie suflare românească care să nu fi așteptat glasul apelului care ne încălzește inimile. Român de bine, deaproape, de departe va fi pătruns de adevărul lui, care în viitor va complecta opera închinată pe altarul umanității. S'a dovedit în toate timpurile ce desăvârșită muncă pot îndeplini femeile, sufletele gingașe, cari știu să desvolte energie și rezistență fără seamăn.

Soldații răniți din spitale și-au dat banul pentru lăcașul orfanilor. Ne trebuie oare o dovadă mai sublimă a sufletului nobil ce caracterizează poporul nostru? Fără deosebire, fiecare român, trebuie să-și prezinte ofrandele alături de una dintre cele dintâi colecte, cea a soldaților răniți, care, a răspuns la cel dintâi glas de apel. Femeia română se va arăta și astădată vrednică de datoria ce i se impune din sânul neamului românesc.

Loterii, colecte, festivaluri, cărți postale și fotografi puse în vânzare, toate cărările aceste s'au întrebunțat în trecut drept isvoare de venite pentru scopurile impuse. Tot ceeace se poate face și astăzi și ceeace femeia are datoria s'o facă mai mult decât ori și când. E vorba doar numai de un reînceput de muncă ce negreșit își va avea rezultatele morale și materiale.

Putem avea garanție că femeia întregi suflări românești își va da obolul său, urmând pildei dnei *Ecaterina Iorga*. Îmbrățișând scopul ce ne călăuzește, în apropiatul viitor vom putea asista la așezarea pietrii fundamentale a acestui așezământ al nostru, în care se va înscrie cu litere de aur munca neobosită și obolul dat de întreg neamul românesc. Binecuvântat va fi rezultatul unui scop împlinit din activitatea comună la care a contribuit ofranda mecenatului alături de banul săracului.

T. B.

Dela „Soc. femeilor ortodoxe-române din Săliște”.

— Dare de seamă despre a treia colecție. —

În „*Românul*” din 30 Maiu a. c. s'a publicat o dare de seamă despre activitatea „*Societății femeilor ortodoxe române*” din Săliște în cel dintâi an de existență. Din această dare de seamă s'a putut vedea, cât este de puternic simțul de jertfă al membrilor acestei societăți, cari au contribuit cu sume foarte însemnate la diferite colecte, au lucrat haine, pentru soldații de pe câmpul de luptă, au îngrijit de cei răniți, aflători în spitalul Crucei roșii din Săliște, și au săvârșit o serie întreagă de fapte ale îndurării creștinești.

Acest laudabil zel, manifestat de amintita societate în cel dintâi an de existență, nu a scăzut nici în anul al doilea. Din contră, el s'a potențat într'o măsură surprinzătoare. Aceasta se poate vedea și din sumele frumose, cu cari au contribuit ele la colecția inițiată de comitet la începutul acestei ierni, cu scop de a procura lână pentru haine pe seama soldaților, precum și mijloacele pecuniare de lipsă pentru ajutorarea familiilor lipsite, dintre cari 120 au fost împărțite cu prilejul sfințelor sărbători ale Crăciunului de câte o pâne, o făclie și jumătate kgr. carne de oale. Iar soldaților din front a trimis această societate 480 bucăți haine de lână spre a-i scuti de înghețul iernii.

Lista contribuțiilor este aceasta:

Maria Drăgits 12 cor., *Ana Dr. Lupas* 15 cor., *Paraschiva D. Banciu* 15 cor., *Alexandrina I. Popa* 15 cor., *Ana I. Chirca* 15, *Maria Iordachie Roșca* 15 cor., *Elvira Dr. N. Comșa* 30 cor., *Banca „Poporul”* 100 cor., *Paraschiva B. Comșa* 15 cor., *Elisabeta Marcu* 4 cor., *Maria Hânsa* 2 cor., *Paraschiva Muntean* 2 cor., *Maria Pătrușiu* 4 cor., *Maria Căzan* 10 cor., *Stana I. Hociotă* 10 cor., *Magda Martin* 2 cor., *Dobra Pătrușiu* 2 cor., *Ana V. Popa* 2 cor., *Marina D. Comșa* 7.50 cor., *Ana N. Soră* 5 cor., *Ana I. Borcea* 5 cor., *Paraschiva Moisin* 2 cor., *Paraschiva Chipară* 3 cor., *Ana Roșca* 2 cor.,

Ultima oră.

DEMISIA LUI SONNINO. — GIOLITTI VA LUA LOCUL DLUI SONNINO.

Lausanne. — O știre din Roma anunță că ministrul de externe, baronul Sonnino, a demisionat. Se afirmă în cercurile guvernamentale că d. Sonnino va rămâne totuși în guvern ca ministru fără portofoliu.

Lausanne. — Știri sosite dela granița italiană prin o persoană demnă de încredere, anunță că între fostul prim-ministru d. Giolitti și actualul prim-ministru d. Salandra se tratează acum intrarea celui dintâiu în guvern.

Se afirmă că în cazul când tratativele cari se urmează acum vor reuși, d. Giolitti va lua portofoliul ministerului de externe, iar președinte de consiliu va rămânea tot d. Salandra.

POSTA ROMÂNĂ NU MAI PRIMEȘTE COLETE ȘI MESAGERII PENTRU GRECIA ȘI BULGARIA.

București. — Direcțiunea generală a poștelor publică un comunicat prin care arată că din cauza evenimentelor din Balcani nu se mai primesc colete și mesagerii pentru Grecia și Bulgaria. Corsepondențe pentru aceste state se face prin Rusia.

PORTURI BULGĂREȘTI BOMBARDATE.

Sofia. — O escadră anglo-franceză, compusă din 40 de unități, a bombardat Makri și Dedeagaci.

SĂRBI INROLAȚI ÎN ARMATA FRANCEZĂ.

Amsterdam. — Guvernul sârb a primit propunerea guvernului francez ca armata sârbă să fie înrolată în cea franceză. Toată armata sârbă va fi transportată din Albania și dusă în Franța. Contingentele mai vechi vor fi duse în Franța, iar familiile celor înrolați vor fi îngrijite de guvernul francez.

ITALIENII ÎNAINTEAZĂ ÎN INTERIORUL ALBANIEI.

Lugano. — Se anunță din Valona: Italienii continuă să înainteze în interiorul Albaniei. Terenul greu de umblat le îngreunează însă înaintarea. La Valona a sosit mai pe urmă o divizie de infanterie provăzută cu mai multe baterii de artilerie grea.

OCUPAREA ORAȘULUI SAN GIOVANI DI MEDUA.

București. — Trupele austro-ungare au ocupat orașul și portul San-Giovani din Medua.

TRUPELE BULGARE ÎN FAȚA ELBASANULUI.

Sofia. — Kambana anunță: Trupele bulgare au înaintat între Elbassan și Stuga până la Elbassan.

AVIZ.

Aducem la cunoștința abonaților noștri că „Calendarul partidului național” pe 1916 e complect epuizat și nu se mai poate retipări. Sumele ce vor sosi de azi încolo pentru calendar, se vor socoti în abonament sau se vor retrimit.

Administrația ziarului „ROMÂNUL”.

Bibliografie.

Primum următoarele publicații nouă: **I. Broșu: Siluete**, poezii. Prețul 2 cor. Se pot comanda dela „Librăria Arhidiecezană” și „Foaia Popului” în Sibiu; „Concordia” în Arad; „Librăria I. Ciurcu” în Brașov, și „Librăria Arhidiecezană” în Blaj.

A apărut cea mai bună carte de rugăciuni, întocmită de preotul **Petru E. Papp**. Ea se vinde în folosul școlii românești din Pocola, susținută de ambele confesiuni.

Se extinde pe 280 pagini și cuprinde tot ce e necesar pentru mângăierea sufletească a unui creștin. Un exemplar costă 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Diecezană din Arad și „Doina” în Beiuș.

Redactor responsabil: **Constantin Sava**.

La librăria „Concordia” din Arad se află de vânzare următoarele calendare:

Calendarul Asociațiunii (Sibiu) 40 fil.

Calendarul Posnașul (Sibiu) 60 fil.

Calendarul Săteanului (Sibiu) 30 fil.

Calendarul dela Cluj 30 fil.

Calendarul Diecezan, Arad 50 fil.

Calendarul Poporului Român (Bpesta) 40 f.

Calendarul Foi Ilustrate 30 fil.

Calendarul umoristic și ilustrat 40 fil.

Calendarul Prietenul cel bun. Calendar ilustrat pentru toți cari fac parte din armată și sunt prieteni ai soldatului 60 fil.

Calendarul „Minervei” (București) 2 cor.

Calendarul Răsboiul popoarelor (București) 1 coroană.

Se caută

pentru administrația ziarului „Românul”

un adiunct

Pot competi și domnișoare.

Ofertele însoțite cu indicarea pretențiunilor sunt a se trimite la

TIPOGRAFIA „CONCORDIA”
Arad.

ÎN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII. Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm institutele de credit și economii să binevoiască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se cere un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

Maria O. Borcea 2 cor., Marina N. Borcea 1 cor., Marina Miclăuș 3.75 cor., Mariora Odor 3.75 cor., Neaga Hânsa 3 cor., Ana D. Comanicu 2 cor., Paraschiva Moisin 2 cor., Maria O. Borcea 3.75 cor., Ana I. Herța 7.50 cor., Ana Criștiu 2 cor., Elisabeta Stănișoi 2 cor., Ioan S. Băroș 1 cor., Ana Boia 2 cor., Paraschiva Mosora 2 cor., Ana Aldea 2 cor., Maria Giurgiu 6 cor., Elisabeta Dădărlat 1 cor., Iustina Bârză 15 cor., Elisabeta Goșa Craiu 15 cor.

Maria Hărăcin 2 cor., Marina Schiopu 6 cor., Stana Puschila 1 cor., Maria Dădărlat 5 cor., Maria Răuciu 1 cor., Ana Tintea 1 cor., Marina Popa 2 cor., Ana Tudor 5 cor., Paraschiva Geana 10 cor., Danil Ioan 1 cor., Ana și Paraschiva Bloțiu 7.50 cor., Ana Roșca 1 cor., Paraschiva Coșa 1 cor., Ana Popa 2 cor., Paraschiva Rodean 2 cor., Paraschiva D. Popa 1 cor., Maria Popa 1.20 cor., Grațielă Bârzau 10 cor., Ilie Soră 5 cor., Ilie Comșa 2 cor., Maria Dădărlat 2 cor., Andrei Lascu 2 cor., Ana Mărtin 15 cor., Maria D. N. Roșca 4 cor., Dr. I. Cupu 5 cor., Ana I. Dădărlat 10 cor., Stana Schiotea 4 cor., Ana Moisin 3 cor., Maria O. Hășigan, Marioara Duma 3 cor., Ana Goșa 1 cor., Eugenia Steflă 8 cor., Ana Marcu 1 cor., Ioan Jitian 2 cor., Maria Steflă 3 cor., Dumitru Băilă 2 cor., Aurel Aleman 2 cor., D. Beju 2 cor., Maria V. Munteanu 2 cor., Paraschiva Dancu 15 cor., Ermina Irhaș 7.50 cor., Marioara Giura 5 cor., Ana Loșniță 5 cor., Ana Neamțu 3 cor., Maria Hășigan 2 cor., Kocsis János-né 2 cor., Kremán Gyuláné 2 cor., Marina Dădărlat 4 cor., Mărinuța Iosof 4 cor., Ioan Tața 1 cor., Danil Rodeanu 1 cor., Justina D. Bârzau 7 cor., Elisabeta Băuciu 1 cor., Ilie Măgean 2 cor.

Maria P. Tâmpănariu 2 cor., Oprea Soră 4 cor., Ana Pavel 5 cor., Maria D. Stan Herța 15 cor., Ana Oprean 3 cor., Elisabeta Tănase 2 cor., Nicolae Joima 3 cor., Ieronim Mardan 2 cor., Paraschiva Bucisan 1 cor., Maria Latzescu 4 cor., Stefania Dr. Petra 15 cor., Anton German 5 cor., Lazar Stoia 3.60 cor., Teodor Pătruțiu 2 cor., Comana St. Vulcu 4 cor., Dumitru Drăgoiu 2 cor., Ana David 4 cor., Maria Domnariu 10 cor., Nicolae Mosora 6 cor., Sofia Dancu 1 cor., Ana Fanea 2 cor., N. N. 2 cor., Simeon Simonetti 2 cor., Maria Floaș 1 cor., Cornelia Pinteș 3 cor., Maria Jitian 2 cor., Paraschiva Bucșan 4 cor., Maria Hășigan 2 cor., Maria N. Tintea 2 cor., Ana Simian 1 cor., Maria Opreș 1 cor., Ana Tomoiagă 3 cor., Paraschiva Cruțu 2 cor., Soră Bârsan 10 cor., Ana I. Topărean 7 cor., Oprea Borcea 2 cor., Maria Moga 1 cor., Ioan Oprean 6 cor., Sabina I. Banciu 10 cor., Toma Lupăș 6 cor., Ana Buzdughină 1 cor., Terezia Schneider 1 cor., Dumitru Maer 1 cor., Paraschiva Peligrad 2 cor., Ana Muntean 2 cor., Văd. Ana I. Peligrad 5 cor., Ilie Jitian 10 cor., Marioara Dobrescu 6 cor., Nicolae Măgean 1 cor., Maria Hășigan 1 cor., Paraschiva Roșca 10 cor., Dobra Tunariu 6 cor., Paraschiva Dădărlat 2 cor., Maria Hășigan jun. 2 cor., Paraschiva Jurca 10 cor., Elena Dr. Borcea 7.50 cor., Maria D. Borcea 3 cor., Stănuță N. Petruțiu 5 cor., Domnica Răuciu 2 cor., Paraschiva Cărată 1 cor., Maria Bloțiu 5 cor., Paraschiva Lăpădat 5 cor., Maria Coman Lăpădat 5 cor., Maria Comă 1 cor., Maria I. Borcea 1 cor., Paraschiva I. Comă 2 cor., Marina S. Lupăș 2 cor., Maria Puschila 2 cor., Ioan Pătruțiu 2 cor., Paraschiva Dârdea 1 cor., Paraschiva Hășigan 2 cor., Nuța Sârbu 50 fil., Ana P. Ghib 2 cor., Paraschiva Tipuriță 2 cor., Simion Demian 2 cor., Stana Cornea 1 cor., Paraschiva Herța 2 cor., Ana Cercel 1 cor., Maria Lupăș 10 cor., Maria P. Comșa 15 cor., Marioara Bredicean 15 cor., Silvia Comșa 15 cor., Ionel Comșa 10 cor., Elis. Herța 15 cor., Ana Comșa 7.50 cor., Paraschiva B. Popa 10 cor., Nicolae Herța 1 cor., Nicolae Ittu 2 cor., Maria Goșa 2 cor., Constanța Brătian 4 cor., Stan Pătruț 2 cor., Ana Domnariu 40 fil., Dumitru P. Comșa 1 cor., Dumitru Popa 2 cor., Ioan Lupăș 5 cor., Maria Lazinoviči 60 fil., Danil Clucur 2 cor., Elena Simonetti 2 cor., Nicolae Hanciu 2 cor., Vasile Muntean 60 fil., Maria Roșca 2 cor., Stana German 1 cor., Ioan Bârzan 60 fil., Anuța Schiopu 80 fil., Paraschiva Drăgoiu 1 cor., Ana Ciucur 4 cor., Ioan Moldovan 2 cor., Maria Sebeșan 1 cor., Ana Droc 2 cor., Maria Dădărlat 2 cor., Dionisie Preda 4 cor., Dr. Nicolae Calefariu 10 cor., Paraschiva Sârbu 2 cor., Paraschiva Dădărlat 1 cor., Maria Dârdea 30 dkg. lână, N. N. 32 cor., N. N. un sac de grâu în preț de 32 cor., Vasile Schiopu 25 dkg. lână, Paraschiva Roșca pereche pumnușel, Maria Roșca 1 pereche apărătoare de genunchi, Maria Vârvorea 1 pereche apărătoare de genunchi. — În total 1095 coroane.

Tuturor donatorilor și creștinilor milostive, cari n'au pregetat a-și da și în rândul acesta obolul și munca lor pentru mângăierea deapropelui obidit li se exprimă și pe această cale cea mai călduroasă mulțumită, atât în numele celor împărtășii de ajutor, cât și în numele comitetului societății.

Comitetul Societății fem. ort. rom.
din Săiște.

Mulțumită publică.

Neputând mulțumi în particular fiecăruia, exprim mulțumita mea profundă: tuturor amicilor și cunoscuților cari din incidentul morții preaiubitei și neuitatei mele soții Silvia, mi-au trimis scrisori de condolență și de mângâiere.

Parța, la 29 Ianuarie 1916.

Petru Muntean
paroh gr. cat.

Caut

un practicant

care are 8—10 luni practică pe lângă toată proviziunea și 80 de coroane lunar.

VIRGIL VLAD.

farmacist.

Gyulafehérvár.

Va 2587—10

ANUNȚ.

Un practicant sau practicantă poate afla aplicare îndată la institutul nostru.

„SENTINELA”

Institut de economii și credit ca societate pe acții în Satul-Nou — Révaujfalu.

Se 2568—10

ANUNȚ.

În cancelaria notarului cercual din Săsciori (Szászcsor) (Szeben m.) află aplicare momentană un cancelist Domn sau Domnișoară; cei cu practică bună în afacerile notariale pe lângă 120 Cor; iar cei cu practică mai puțină 85 Cor. salariu lunar.

Preferiți sunt cei cu diplomă de notar, iar fiind postul de vice-notar vacant pot fi cu timpul aleși în acest post definitiv.

Săsciori, (Szászcsor, Szeben m.) la 18 Ianuarie 1916.

Augustin Bârsanu,
notar cercual.

(Ba 2571—3)

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Siria (Világos) Petru Benea. căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anul 1913 — 1914

Vin alb — — — 1.40 1.20

Rizling — — — 1.50 1.25

Roșu de Minis — — — 1.80 1.30

Carbonet — — — 1.60 —

Vinuri noi din anul 1915.

Vin alb — — — — — 98

Rizling — — — — — 1.00

Șiller — — — — — 1.10

Vinul se expiază cu rambursă dela 50 lire în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni Pentru calitatea vinului garantez.

Se 2512

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Se primește

pe lângă o plată bună

un scriitor

cu practică în afacerile advocaționale.

A se adresa:

Dr. Ioan Margita
advocat, Algyógy.

Dr. med. CARL JIKELI

ordonează pentru bolnavi de ochi

Lunea, Mercuria și Vinerea dela

2½ — 4 ore p. m. (Ji 2574—2)

Sibiu, Piața mare No. 19. etaj.

**FARMACIA
KÁRPÁTI JÁNOS,**

ARAD, ÎN COLȚUL PIETEI BO-
ROS BÉNI ȘI CĂLEI TI-
SZA ISTVÁN, vis-à-vis de gara trenului electric.

**Imprumuturi
de amortizare pe proprietăți:**

pe 50 ani 586 } curs 92
" 30 " 677 }
" 35 " 641 }

pe 50 ani 630 } curs 95
" 35 " 680 }

Mijloace

Szücs F. Vilmos

reprezentantul soc. „Nagy-
szebeni földhitelintézet”

Arad, Karolina utca 8 sz.
Va 2587—10

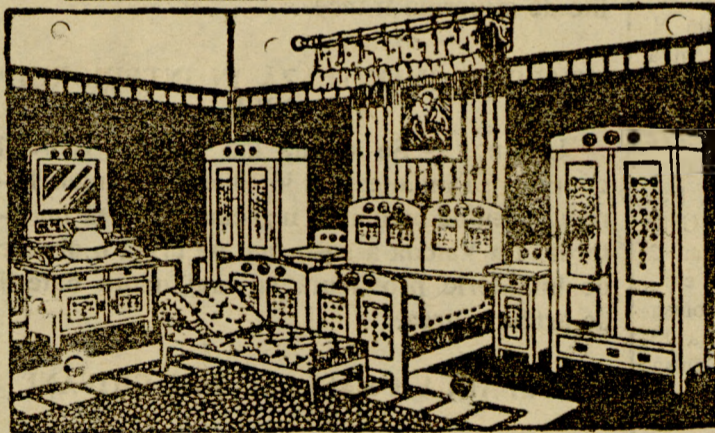
**In atențiunea
negustorilor!**

Acoperirea trebuințelor de
cocoladă și zaharicale pen-
tru prețuri de fabrică. :: ::

In depozit: Kugler, Hel-
ler, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrassy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ca 2270)

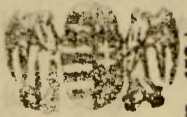
**STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VARȘET, strada Kudritzner numărul 44—46.**

Cea mai renumita

mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne
și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, co-
voare, perdele, țesături foarte fine și
mașini de cusut. — (Sa 113)

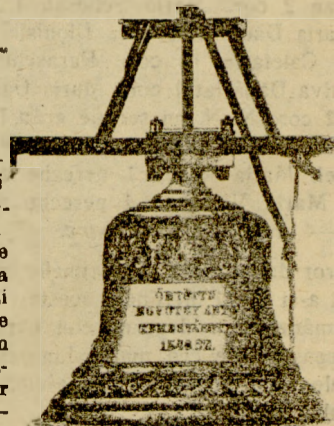
Premiat cu medalia cea mare la expoziția internațională din Budapesta în 1896

Turnătorii de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clăpote alții

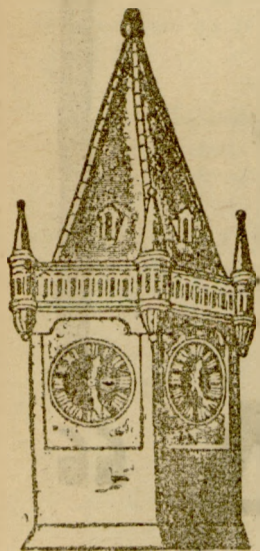
**Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-
Fabric.**

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai
mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușu-
rință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scu-
tite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de
dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea
superioară — ca violina — cu găuri în figura S și au un ton mai intensiv mai
adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cel de
sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un
clopot de 481 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre fa-
cerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor
vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

CEASURI PENTRU BISERICI.

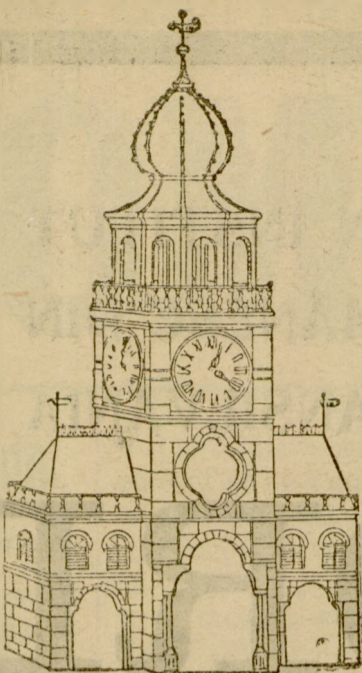

**SZÁNTHÓ
GYULA**

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanția pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferanții diecezelor gr. or. și gr. cath.

Carl Stürner

funar

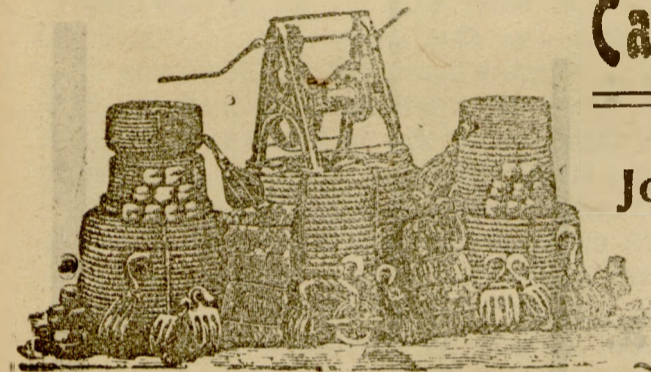
succesorul lui

Joh. Ongert's

SIBIIU

Hermannstadt

Saggasse 22.

■ Oferă lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, cingătoare ațe pentru rolete, ață pentru saci etc.

■ MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII. ■

Revânzătorii primesc rabat!

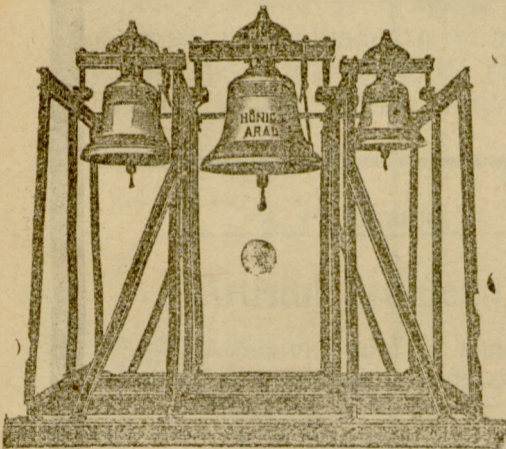
Su 2069

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezonator brevetat

Ho 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel asemenitor acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătoresc precum și adânc.

Echipamente p. clopote de fier
Staluri

Prospecte și preliminar de spese gratis.

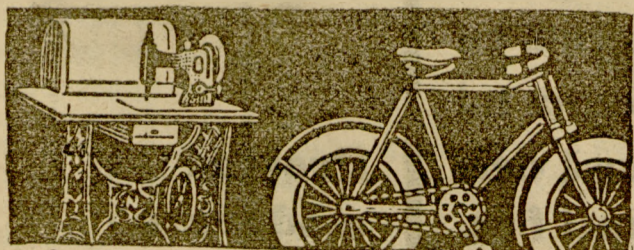
Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

Intreprindere „VATT” mecanică și electrică a lui
LEITNER, Cluj, (Kolozsvár).

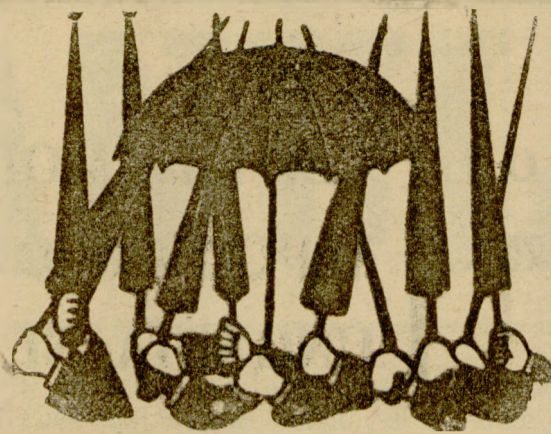
Birou și magazin: Széchenyi-tér 41. (Palatul Széki).
Stabiliment: Malom-utca 8.

Va 2071

Reparări de automobile și gumă pentru automobile, mare atelier reparator de mașini de cusut, biciclete, mașini de scris, gramofone; prețuri ieftine, execuție solidă. — La comenzile din provincie nu se socotește pachetarea.

Cine se referă la acest ziar primește 10% rabat.

Unde

se pot cumpăra
cele mai bune și
mai elegante

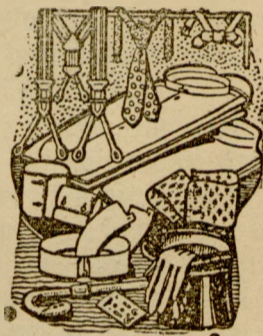
PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile
cele mai moderne — **En-tout-cas**
și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și
estetică, de calitate cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună;

Cămeși de modă albe și colorate
GULERE și **MANGETE**
albe și colorate; **BATISTE** de buzunar;
BRATELE; **CRAVATE** pentru gulere
simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de
camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă
p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile
cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

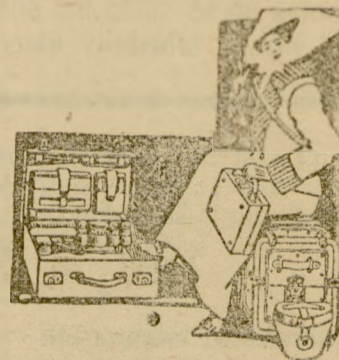
SIBIIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

ATELIER DE CURELARIE, ȘELĂRIE ȘI COFERARIE

O RENDTG. & FEIRI W.

ODINIOARA SOCIETATEA CURELARILOR
Strada Cisnădiei 45. **SIBIIU**, Heltauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit
vânat, sport și voiaj, poclăzit și procovături, port-
monee și bretele solide și alte articole de ga-
lanterie pe lângă prețurile cele mai moderate.
CURELE DE MAȘINI, **CURELE DE CU-
SUT ȘI LEGAT SKY** (vârzobi), permanent în
depozit. Toate articolele din branșele numite și
reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste
de prețuri la cerere se trimit franco. (O-9)
Comandele prin poștă se efep-
tuese prompt și conștientios.

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă,
altare, biserici și sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă,
biserici, altare, icoane și fresco, totfelul de
lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de
sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane.

Auritori și pictarea tablourilor staționare.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă. :

Prețuri :
moderate :